

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

**Кафедра педагогіки, методики викладання іноземних мов
й інформаційно-комунікаційних технологій**

**Кваліфікаційна робота магістра з методики навчання іноземної
мови**

**на тему: «Методика формування у майбутніх учителів франкомовної
компетентності в читанні у самостійній роботі»**

Допущено до захисту
«___» _____ 2021 року

*Завідувач кафедри педагогіки,
методики викладання іноземних
мов й інформаційно-
комунікаційних технологій*
_____ Черниш В. В.

Студентки групи Мсоф02-20
факультету романської філології і
перекладу освітньої програми
«Французька мова і друга
західноєвропейська мова, зарубіжна
література, методика навчання
іноземних мов і культур у вищих
навчальних закладах»
за спеціальністю 014 Середня освіта
Пилипишиної Маргарити Віталіївни

Науковий керівник:
доктор педагогічних наук, професор
Майєр Н. В.
Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ 4 КУРСУ ФРАНКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНОСТІ В ЧИТАННІ У САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ.....	7
1.1 Мета і зміст формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів.....	7
1.2 Психолого-педагогічні й методичні принципи формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів.....	13
1.3 Використання комп'ютерних технологій для формування у студентів франкомовної компетентності в читанні в процесі самостійної роботи.....	22
1.4 Особливості організації самостійної роботи студентів у читанні.....	27
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ 4 КУРСУ ФРАНКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНОСТІ В ЧИТАННІ У САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ.....	34
2.1 Критерії відбору текстів для читання.....	34
2.2 Вправи і завдання для формування у студентів 4 курсу франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі.....	41
Висновки до розділу 2.....	59
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИНОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФРАНКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ У САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ.....	61
3.1. Організація та проведення пробного навчання для формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі.....	61
3.2. Аналіз та інтерпретація результатів пробного навчання.....	63

3.3. Методичні рекомендації щодо організації навчального процесу для формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів 4 курсу.....	67
Висновки до розділу 3.....	69
ВИСНОВКИ	70
РЕЗЮМЕ	73
SUMMARY	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	82

ВСТУП

Актуальність дослідження. У результаті інтеграції України у європейський освітній простір та розширення міжнародних, економічних та культурних зв'язків виникла гостра необхідність розроблення ефективних методик формування у майбутніх учителів іншомовної компетентності в читанні.

Читання є важливим видом мовленнєвої діяльності та найбільш розповсюдженим способом іншомовної комунікації. Читання іноземною мовою сприяє збільшенню мовних контактів у опосередкованому спілкуванні, завдяки використанню таких джерел як преса, художня та спеціальна література, Інтернет, листування. До того ж вміння іншомовного читання надає доступ до автентичної інформації, перетворюючи цей вид мовленнєвої діяльності на найпростіший і найцінніший засіб комунікації.

Проблема формування у майбутніх учителів іншомовної компетентності в читанні досліджувалася такими науковцями, як: Біболетова М. З., Британ Ю. В., Гапонова С. В., Корейба І. В., Мусницька З. І., Онищенко К. І, Радецька С. В. До того ж, за останні десятиліття питомого значення набуло питання впровадження в освітній процес інформаційно-комунікаційних технологій. Такими дослідниками, як: Бориско Н. Ф., Коваль Т. І., Майер Н. В., Морська Л. І., Ніколаєва С. Ю., Сафонова В. В., Тітова С. В. була розглянута необхідність використання комп'ютерних технологій у процесі викладання іноземних мов та було висвітлено деякі теоретичні й практичні аспекти такого викладання. А такі науковці, як: Асоянц П. Г., Москалець О. О., Радецька С.В. обґрунтували моделі навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних програм у закладах вищої освіти.

На сучасному етапі розвитку методики як науки існує досить велика кількість досліджень та публікацій, присвячених особливостям використання інформаційно-комунікаційних засобів навчання та застосування ресурсів мережі Інтернет у процесі формування читацької

компетентності (Бігич О. Б., Британ Ю. В., Корейба І. В., Соломко З. К., Шевченко С. І.).

Так, Корейба І. В. у своїх працях розробила методику навчання майбутніх учителів німецькомовного професійного читання з використанням Інтернет ресурсів. А у дослідженнях Шевченко С. І. було запропоновано методику навчання майбутніх учителів англкомовного читання з комп'ютерною підтримкою.

Актуальність дослідження даної проблеми полягає у тому, що незважаючи на наявність вагомої кількості досліджень, методика формування у майбутніх учителів франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі залишається недостатньо розробленою.

Об'єкт дослідження – процес формування у майбутніх учителів франкомовної компетентності в читанні.

Предмет дослідження – методика формування франкомовної компетентності в читанні у процесі самостійної роботи студентів 4 курсу спеціальності 014 Середня освіта спеціалізації 014.023 Французька мова і література.

Мета дослідження: теоретичне обґрунтування, практична розробка й експериментальна перевірка методики формування у студентів франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів 4 курсу з використанням програм комп'ютерного тестування.

Завдання дослідження: здійснити аналіз педагогічних, науково-методичних джерел, пов'язаних із предметом дослідження; дослідити методику формування франкомовної компетентності в читанні та лінгвістичні особливості професійно-орієнтованих текстів; розробити комплекс вправ і завдань для формування у майбутніх учителів франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі з використанням програм комп'ютерного тестування; перевірити ефективність розробленої методики та сформулювати висновки і методичні рекомендації для її впровадження в навчальний процес.

Методи дослідження: опрацювання наукових джерел з методики навчання іноземних мов і культур та суміжних з нею наук; наукове спостереження за процесом організації самостійної роботи студентів на заняттях з французької мови під час педагогічної практики, пробне навчання, аналіз та інтерпретація результатів.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що у ньому теоретично обґрунтовано методику формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів 4 курсу з використанням комп'ютерних технологій.

Практичне значення роботи полягає у відборі текстів для читання, укладанні комплексу вправ і завдань з використання комп'ютерних технологій для формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів 4 курсу, а також у формулюванні методичних рекомендацій для ефективної організації освітнього процесу з метою формування цільової компетентності.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження представлено на міжнародній науково-практичній конференції «Ad orbem per linguas. До світу через мови» 13-14 травня 2021 р. та опубліковано у тезах доповіді на тему: «Використання комп'ютерних технологій для формування у майбутніх учителів франкомовної компетентності в читанні в процесі самостійної роботи».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи зумовлені її цілями і завданнями. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг роботи – 83 сторінки. У роботі подано 1 таблиця, 2 діаграми, використано 60 джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФРАНКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНОСТІ В ЧИТАННІ У САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ

1.1 Мета і зміст формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів

Читання – рецептивний вид мовленнєвої діяльності, спрямований на сприйняття та розуміння писемного тексту. Компетентність у читанні – це здатність читати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах опосередкованого спілкування [5, с. 18].

Мотивом читання як комунікативної діяльності виступає спілкування, а метою – вилучення необхідної інформації із тексту. Читання іншомовних текстів сприяє розвитку мислення, мовної здогадки студента, розширенню його кругозору, світогляду, формуванню соціокультурної компетентності та вихованню самостійності у подоланні мовних та смислових труднощів [24, с. 374].

Компетентність у читанні – це здатність читати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах опосередкованого спілкування. Складниками даної компетентності є вміння, навички, знання, а також комунікативні здібності, а саме – здібності до читання. До вмінь комунікативної компетентності відносяться мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, організаційні та компенсаційні вміння.

Серед мовленнєвих умінь читання виділяють: *f*

- вміння знаходити у тексті основну інформацію і прогнозувати його зміст;
- вміння вибирати головні факти, не звертаючи уваги на другорядні;
- вміння вибірково розуміти необхідну інформацію прагматичних текстів в опорі на мовну здогадку, контекст;
- вміння ігнорувати невідомий мовний матеріал, несуттєвий для розуміння тощо [47].

Ефективність формування читацької компетентності залежить від рівня сформованості в студентів таких інтелектуальних умінь, як: ймовірне прогнозування; критичне оцінювання прочитаного; класифікація й систематизація отриманої інформації тощо.

Важливу роль при формуванні іншомовної компетентності в читанні відіграють також навчальні вміння, зокрема використання електронних засобів навчання, та організаційні вміння, наприклад, самостійного учіння.

Успішність формування компетентності в читанні у майбутніх учителів залежить від таких факторів, як: умови сприйняття писемних текстів (час, відведений на читання; кількість пред'явлень тексту; обсяг тексту; наявність опор); індивідуально-психологічні особливості самого читача (зорова пам'ять, вміння прогнозування, увага, вмотивованість); мовні характеристики тексту (інформативність, зв'язність, цінність)[33, с. 458].

Сформована читацька компетентність надає студентам можливість вдало засвоювати та аналізувати текстовий матеріал у друкованому або цифровому вигляді з метою збагачення професійних знань та особистісного досвіду студентів, а також сприяє самоосвітній діяльності, критичному осмисленню нової професійно значущої інформації та орієнтації у швидко змінюваному інформаційному просторі [39, с.142].

Згідно із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти студент 4 курсу повинен досягти рівня С1, тобто йому необхідно розуміти довгі та складні документальні й літературні тексти, оцінювати особливості їхнього стилю, розуміти спеціалізовані статті та довгі технічні інструкції. Щоб досягти встановленого рівня студентам важливо оволодіти такими вміннями, як: детальне розуміння, комунікативна реакція та інтерпретація явної і прихованої інформації, наведеної у статтях, звітах, рекламі, брошурах, оригінальних художніх текстах; впізнання значень поширених ідіом; розуміння відношення всередині речення та між реченнями в абзаці, розуміння відношення між частинами тексту, що створюються за допомогою лексичних засобів зв'язку та відношення між частинами тексту, що

створюються за допомогою граматичних засобів зв'язку. До того ж, студенти 4 курсу повинні вміти вилучати необхідну інформацію через ознайомлювальне читання текстів великого обсягу та високого рівня складності, швидко ідентифікувати основний зміст новин, статей, доповідей через переглядове читання, розуміти всі деталі змісту тексту, робити загальні висновки з тексту, робити висновки щодо теми та основної ідеї, розуміти підтекст, розпізнавати ставлення автора, аналізувати підібрану автором лексику та граматичну структуру. Інтерпретація тексту з огляду на заголовки, ілюстрації, шрифт та розрізнення стилістичних фігур мовлення також є важливими вміннями, що вимагаються від майбутніх учителів[49, с. 172].

Відповідно до робочої програми Київського національного лінгвістичного університету студенти працюють з різними типами документів: лист, електронна пошта, брошури, газетні статті, огляд фільму. Під час 4 курсу студенти тренуються розуміти представлену ситуацію, відповідаючи на низку запитань (про що говориться у тексті? З якою метою? Коли й де відбувається дія? У чому причина?) та аналізувати внутрішню організацію тексту (визначити різні частини тексту, ключові слова) з метою розкриття теми, вилучення важливої інформації та формулювання певних висновків. Майбутні вчителі розвивають свої навички активного читання з метою розуміння документа як в цілому, так і конкретних деталей його змісту.

Читання, як і будь-який інший вид діяльності завжди цілеспрямоване. В якості мети при читанні виступає розуміння тексту з витяганням і переробкою інформації, яка міститься у тексті. Виходячи з ситуації читання, звернення до тих чи інших друкованих джерел залежить від його мети: іноді досить визначити, про що стаття або книга; в інших випадках розуміння всієї суті тексту, певних фактів або думок автора. Мета визначає характер читання і кількість інформації, яку читач витягує з тексту.

Іншими словами, результати читання можуть варіюватися у читаючих, в залежності від ситуації і його здібностей, навіть при використанні

однакових джерел. Завдання навчання читання як самостійного виду мовленнєвої діяльності полягають в наступному: «навчити студентів отримувати інформацію з тексту в тому обсязі, який необхідний для вирішення конкретного мовного завдання, використовуючи певні технології читання» [22, с. 141].

Для вирішення певних мовних завдань необхідно розрізнати види читання, використовувати певні технології. Читання також є засобом для формування і контролю мовної компетентності, так як при використанні читання у студентів активізується процес засвоєння мовного та мовленнєвого матеріалу.

Комунікативно-орієнтовані завдання на контроль лексики і граматики, аудіювання, письма та усного мовлення припускають вміння читати і базуються на основі письмових текстів та інструкцій. Вправи на формування і відпрацювання всіх мовних і мовленнєвих навичок і умінь також будуються з опорою на текст і письмові установки до вправ і завдань.

За аналізом методичної літератури і різних наукових статей було з'ясовано, що у вітчизняній методиці виділяють наступні види читання: 1) з розумінням основного змісту тексту (ознайомлювальне читання); 2) з метою пошуку необхідної інформації чи інформації, яка цікавить (переглядове читання); 3) з повним розумінням змісту тексту (вивчаюче читання) [27, с. 16].

Ознайомлювальне читання передбачає вилучення основної інформації, при якому предметом уваги читача стає весь мовленнєвий твір без установки на отримання певної інформації. Таке читання являється найбільш розповсюдженим у всіх сферах життя і здійснюється на матеріалі автентичних текстів (уривки з художніх творів, статті з газет, науково-популярні тексти). Особливостями цього способу є високий темп ознайомлення з усім текстом, точність розуміння основного змісту та найбільш суттєвих деталей.

Для ознайомлювального читання характерними є такі комунікативні завдання, як: визначення теми, що висвітлюється у тексті, проблем, які розглядаються; виділення основної думки; відбір головних фактів; вираження свого ставлення до прочитаного. Під час цього виду читання студентам слід навчитися прогнозувати текст за заголовком, початком тексту; визначати смислові частини тексту; здогадуватися про значення окремих незнайомих слів; ігнорувати незнайомі слова, які не заважають розумінню основного змісту.

Для розвитку вмінь ознайомлювального читання використовуються досить великі за обсягом тексти, легкі для розуміння у мовному та змістовому відношенні. Мова текстів, призначених для одержання основної інформації, має бути нормативною, без діалектних особливостей, а зміст відповідати рівню мовної підготовки студентів, їх віковим характеристикам, життєвому досвіду та інтересам.

Переглядове читання – це вид читання, що має на увазі вибіркоче читання, пошук ключових слів і знаходження по ним тієї частини тексту, в якій міститься необхідна інформація. Метою даного читання є узагальнене уявлення про інформацію, яка знаходиться у тексті для виявлення її корисності й використання у подальшому.

Повнота розуміння при переглядовому читанні визначається можливістю відповісти на питання, чи представляє даний текст інтерес для читача, які частини можуть виявитися в цьому відношенні найбільш інформативними і повинні надалі стати предметом переробки та осмислення з залученням інших видів читання [16, с. 105].

При такому читанні важливо навчити уникати незнайомих слів, не перериваючи читання, використовувати мовну здогадку та не загострювати увагу на граматичних структурах тексту.

Для роботи з переглядовим читанням потрібно підібрати серію текстових матеріалів, об'єднаних однією темою і організувати ситуації перегляду. Головне в такому читанні - навчити узагальнювати зміст тексту,

тобто виявляти основну комунікативну спрямованість тексту, його найважливішу інформацію.

Завдання повинні бути спрямовані на формування навичок і умінь орієнтуватися в логіко-смісловій структурі тексту, умінь витягувати і використовувати інформацію з джерела відповідно до конкретного комунікативного завдання. Для організації переглядового читання підбираються тематично пов'язані тексти(декілька оголошень, рецептів, програм телепередач, з яких слід вибрати ті, що відповідають заданим параметрам пошуку).

Вивчаюче читання має на меті досягнення максимально повного і точного розуміння інформації тексту і критичного осмислення цієї інформації. Однією з цілей такого читання є формування у студентів умінь самостійно долати труднощі мовного та смислового характеру.

Читання в такому режимі вимагає цілеспрямованого аналізу змісту на основі мовних явищ та логічних зв'язків. Матеріалом для вивчаючого читання служать пізнавальні тексти, що містять значущу для студентів інформацію та мовні і смислові труднощі. Для вивчаючого читання характерними є такі комунікативні завдання, як: повне й глибоке розуміння змісту прочитаного тексту; порівняння здобутої інформації зі своїм досвідом; оцінювання інформації, висловлення своєї думки про неї [26].

Уміння вивчаючого читання формуються на основі нескладних автентичних або адаптованих текстів різних жанрів: науково-популярні, публіцистичні, художні, а також тексти прагматичного характеру: інструкції, рецепти. Варто зазначити, що обсяг текстів для вивчаючого читання має бути значно меншим, а зміст складнішим, ніж для ознайомлювального читання.

1.2 Психолого-педагогічні й методичні принципи формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів

Читання є одним з основних засобів отримання інформації. Воно дозволяє читачу не лише отримувати необхідну інформацію в процесі навчання, але й задовольняти особисті пізнавальні потреби. Читання являється не просто механічною операцією перекладу письмових звуків в усне мовлення. Навчання іншомовному читанню охоплює формування не лише технічних навичок, а й здатності до інтелектуальної діяльності, тобто осмисленню прочитаного.

Як стверджують психологи, читання виступає рецептивною формою спілкування, що складається як з техніки читання, так і рівня сприймання і осмислення читачем тексту.

Одним із не від'ємних компонентів читання являється механізм ймовірного прогнозування, що проявляється на смисловому та вербальному рівнях. Сміслові прогнозування – це вміння передбачити подальший розвиток подій у тексті під час читання заголовку або першого речення.

Основною проблемою, з якої студент зіштовхується у процесі самостійного опрацювання навчального тексту є власне його розуміння. Воно полягає в усвідомленні задуму й ідеї автора, розумінні основних фактів і реалій тексту та у вмінні виділити в ньому необхідну інформацію. Під час спроби зрозуміти прочитане студент стикається не лише з особливостями навчального тексту, а й з індивідуальними, віковими, особистісними характеристиками автора [15, с. 98].

З психологічної точки зору фактори, які впливають на розуміння тексту, можуть бути пов'язані як з текстом, так і з читачем.

До чинників, які пов'язані саме з текстом відносяться: 1) інформаційна наповнюваність; 2) композиційно-сміслові структури; 3) мовна реалізація

сміслових відносин тексту; 4) відповідність лексичного та граматичного наповнення тексту рівню підготовленості читача.

До чинників, що характеризують індивідуально-психологічні особливості читача відносяться: 1) вплив минулого власного досвіду; 2) особливості уваги; 3) особливості пам'яті.

Індивідуальний досвід читача має вагоме значення для розуміння тексту. Чим він ширше, тим повніше може бути розуміння тексту. Індивідуальний досвід охоплює знання про культуру та народ країни, мова якої вивчається, світогляд читача, знання реалій [32].

Виокремлюють такі основні етапи процесу розуміння:

- 1) впізнавання мовного сигналу. На цьому етапі читач установлює сам факт наявності друкованого тексту, який він має сприйняти та зрозуміти;
- 2) вичленення із загального потоку тексту об'єктів сприймання, тобто того, що можна сприйняти. На цьому етапі виділяються знайомі елементи – слова, терміни, словосполучення. Із цією метою читач звіряє елементи, що містяться в тексті, з еталонами, які зберігаються в пам'яті та впізнає їх;
- 3) структурування тексту. Здійснюючи його, читач виділяє окремі частини, які містять закінчену думку;
- 4) смислове групування матеріалу. На цьому етапі читач впорядковує окремі текстові елементи;
- 5) компресія тексту. Цей етап – уже власне розуміння тексту, бо «сміслові опорні елементи» є носіями узагальненого змісту окремих частин тексту та створюють схему (у внутрішньому мовленні), в яку переводиться зміст повідомлення;
- 6) семантичне оцінювання елементів тексту. На цьому етапі читач виділяє семантично значущу інформацію;
- 7) на останньому етапі, що завершує процес розуміння тексту, виділяється його головна ідея. Іншими словами, виділяється смисл тексту, що являє собою скомпресовану форму його основного змісту [9, с. 34].

Щодо психологічних аспектів самостійного читання іношомовних професійно-орієнтованих текстів, то Т.С.Серова виділяє спонукально мотиваційну, орієнтовно-дослідницьку і контрольню-виконавчу фази [40; 41].

Під час першої фази проявляється вибіркова активність читача, чітко виражається спрямованість його особистості. Потреба займає провідне місце у даній фазі. В аналізі цієї фази досліджуються також мотиви, інформаційні можливості і минулий читацький досвід, відзначаючи, що досягнення справжнього успіху студентів у професійно-орієнтованому читанні іноземною мовою припускає спонукання його глибокими суспільно значимими мотивами. Ці мотиви, на думку автора, виникають під впливом умов діяльності студента в міжособистісному, соціально-груповому іношомовному спілкуванні на заняттях з іноземної мови. Минулий досвід, інформаційні можливості, установка, емоційний стан і ціль як завдання діяльності читання запускають у дію механізм змістовного зорового сприйняття. Автор стверджує, що ціль як завдання читання визначає обсяг оперативних одиниць сприйняття, особливості якого вимагають достатніх інформаційних можливостей і актуалізованого минулого вербального досвіду. Важливим психологічним висновком з вищесказаного Т.С. Серова вважає створення умов читання, близьких до діяльності відповідних соціальних груп [41, С. 192].

Орієнтовно-дослідницька фаза професійно орієнтованого читання має специфічні характеристики, у числі яких – інтенсивний запуск всіх психологічних механізмів мовленнєвої діяльності читання (зорове вербальне змістовне сприйняття тексту, що читається, ймовірне прогнозування, механізми мислення, пам'яті, уваги).

Контрольно-виконавча фаза в читанні характеризується з лінгводидактичних позицій, але і в них рефлектується психологічний компонент: змістовне рішення як одиниця мовленнєвої діяльності читання, психологічний механізм якого – творче інтелектуальне рішення [30, с. 201].

Задля усунення психологічних труднощів професійно-орієнтованого читання в студентів факультетів міжнародних відносин мають бути сформовані вміння, що забезпечують розуміння змісту професійних текстів, а також уміння, що забезпечують оброблення вилученої інформації. Розуміння тексту передбачає вилучення фактичної інформації та її подальше осмислення, що співвідноситься з двома рівнями розуміння: рівнем значення та смислу. До умінь, що забезпечують розуміння тексту на рівні значення, можуть бути віднесені такі: уміння виділяти в тексті окремі його елементи (основну думку, необхідну інформацію); узагальнювати, синтезувати окремі факти в смислові групи; співвідносити їх один із другим (розташовувати факти/події в логічній послідовності, згрупувати факти, установлювати зв'язок між подіями тощо) [9, с.37].

Читання являється одним з основних видів мовленнєвої діяльності, що сприяє розвитку обов'язкового компонента професійної комунікативної компетентності – її інформаційної складової.

Інформаційно-комунікативну компетентність можна охарактеризувати як здатність:

- знаходити потрібну інформацію за допомогою інформаційно-комунікативних технологій;
- визначати ступінь її достовірності/новизни/важливості;
- обробляти відповідно до ситуації та поставлених завдань;
- архівувати та зберігати;
- використовувати її для вирішення широкого спектру завдань;
- вміти працювати з книгою;
- використовувати довідкову літературу;
- орієнтуватися у джерелах тощо.

Під час самостійної роботи з текстом студент повинен вміти:

- визначити тематику/проблематику/вид/жанр тексту;
- знаходити потрібну інформацію у різних джерелах;

- перевіряти ступінь достовірності інформації із залученням додаткових джерел;
- володіти різними видами читання;
- визначати структурні компоненти тексту;
- визначати основну ідею та тему тексту;
- виділяти головне та другорядне, ігнорувати надмірну інформацію;
- групувати інформацію на основі зазначених ознак;
- фіксувати потрібну інформацію у вигляді записів, тез, ключових слів, плану, конспекту тощо;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями та явищами;
- розуміти інформацію на рівні змісту та суті;
- аргументувати власні судження, визначати своє ставлення до прочитаного [25, с. 205].

Оволодіння усіма необхідними компонентами читацької компетентності визначає рівень сформованості даної компетентності у майбутніх учителів. Виділяють мотиваційно-цільовий, інформаційний, когнітивний, інтерактивний, рефлексивний компоненти [14, с. 73].

1. Мотиваційно-цільовий компонент читання полягає у чіткій постановці читацької мети, пошуку й розробці шляхів її задоволення в інформаційно-насиченому просторі, що виражається в читацькій активності та самостійності. Цей компонент відображає читацькі мотиви і способи їх задоволення, включає в себе знання про прийоми ефективної постановки читацьких цілей і завдань, а також уміння ставити їх самостійно і усвідомлено відповідно до читацьких потреб в процесі активного залучення в діяльність читання.

2. Інформаційний компонент читання передбачає уміння і навички усвідомленого використання нових інформаційних технологій для вирішення читацьких завдань, а також дії щодо ефективного пошуку інформації у друкованих та електронних джерелах.

3. Когнітивний компонент читання відображає повноту, точність і глибину розуміння друкованого і електронного текстів; охоплює вміння критично оцінювати читацькі джерела, знаходити в тексті головні і другорядні дані, узагальнювати його тематичний зміст, гнучко змінювати читацькі стратегії в залежності від мети читання, робити висновки на основі інформації з тексту, інтерпретувати.

4. Інтерактивний компонент читання забезпечує доцільну інтерпретацією змісту тексту і включає в себе вміння узагальнення прочитаного матеріалу з метою створення соціально значимого вторинного продукту. Інтерактивний компонент компетентності включає в себе вміння створювати вторинний продукт на основі прочитаного, пов'язаний з читанням не для себе, а для іншого, що співвідносить читацьку компетентність з категорією взаємодії, без якої неможливо уявити особисту і професійну активність сучасного читача. У широкому сенсі, читання можна вважати формою мовного спілкування людини з іншими людьми, яка здійснюється за допомогою тексту, оскільки наявність відправника і одержувача повідомлення – головна умова процесу мовного спілкування – завжди дотримується в ситуації читання [4].

5. Рефлексивний компонент читання відповідає за осмислення діяльності читання і рефлексію власного читацького досвіду та отримання інформації з друкованих і електронних джерел. Рефлексивна діяльність дозволяє студенту усвідомити свою індивідуальність, унікальність і призначення. Саме за допомогою рефлексивної читацької діяльності формується неусвідомлена, або автоматизована читацька компетентність [34, с. 121].

Виділяють такі етапи формування читацької компетентності у майбутніх учителів, як: навчаючий, тренувальний, оцінюючий та закріплюючий [46, с.86].

Навчаючий етап передбачає читання текстів, що відбираються викладачем, і охоплює різні види читання. На цьому етапі рушійними є вміння вилучати головну інформацію, відрізнити її від другорядної і класифікувати матеріал.

Тренувальний етап об'єднує мотиваційно-цільовий та інформаційний компоненти читацької компетентності. На цьому етапі відбувається формування читацької активності й самостійності, уміння пошуку інформації, її критичне сприйняття.

Оцінюючий етап передбачає розвиток рефлексії і охоплює завдання на підвищення рівня усвідомленості читання і добору інформації.

Закріплюючий етап передбачає завдання на колективну взаємодію у процесі читання, що допомагає сформувати інтерактивний компонент читацької компетентності. На цьому етапі використовують зазвичай вузькоспеціальні тексти, насичені професійною термінологією і відповідними граматичними конструкціями, що вимагають особливої уваги студента.

Варто зазначити, що реалізувати усі етапи формування читацької компетентності можливо лише за дотримання наступних педагогічних умов:

- ✓ Проведення попередньої діагностики рівня сформованості читацької компетентності студентів, щоб уникнути можливих труднощів.
- ✓ Застосування особистісно-діяльнісного підходу, що дає можливість індивідуалізувати добір завдань відповідно до ступеня сформованості того чи іншого компонента читацької компетентності та індивідуально-особистісних характеристик студента.
- ✓ Організація передтекстової роботи, націленої на актуалізацію наявних знань студентів, необхідних для повного, глибокого розуміння і осмислення отриманої інформації.
- ✓ Різноманітність запропонованих текстових та електронних джерел [39, с. 142].

Результати сформованості читацької компетентності можна оцінити за такими показниками, як: орієнтація у змісті тексту й розуміння його загального змісту; вилучення необхідної інформації; розвиток інтерпретації; уміння аналізувати зміст і форму текстового матеріалу та робити певні висновки.

Щодо самостійної роботи студентів, то вона буде ефективною, якщо влятиметься однією із складових елементів навчального процесу, і для неї передбачатиметься спеціальний час на кожному занятті. Тому важливу роль відіграє вибір видів, обсягу і змісту самостійної роботи [3, с. 22]. Відзначимо, що зміст і обсяг самостійної роботи повинні бути посильними для студентів, а самі студенти мають бути практично підготовлені до виконання певних видів самостійних завдань.

На ранніх етапах навчання самостійна робота з вивчення французької мови носить здебільшого репродуктивний характер. Студенти опановують алгоритмами виконання практичних дій, виконують вправи, призначені для розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності.

Завдання для самостійної роботи повинні бути не лише цікавими за їх змістом, а й мають розкривати практичне значення самого завдання перед студентами. На пізніших етапах навчання іноземної мови переважають завдання творчого характеру (проекти, реферати, підготовка і написання наукових статей тощо).

У процесі формування у студентів навичок і умінь поступово ускладнюються і завдання, самостійність самих студентів збільшується і підвищується якість навчальної діяльності.

Читання автентичних статей з професійної тематики викликає інтерес студентів, хоча подібна література відрізняється специфічними граматичними структурами іноземної мови і своєрідним викладом матеріалу [6, с. 166].

Під час самостійної роботи над іншомовними автентичними матеріалами по професійній тематиці студентам рекомендується:

- виписувати нові слова, похідні цих слів, виразів, пов'язаних з темою статті, а також лексичні одиниці, необхідні для розуміння запропонованої інформації;
- скласти план або питання до прочитаного матеріалу;

- сформулювати короткий зміст тексту в обсязі не більше двох сторінок письмового тексту;
- сформулювати основну ідею прочитаної інформації, висловити своє ставлення до наявної проблеми.

Самостійна робота студентів з будь-яким текстовим джерелом - це праця, і, як всяка праця, вона повинна бути організована так, щоб витрачений час і енергія приносили максимальну користь. Приступаючи до вивчення обраної теми, викладачу потрібно скласти план занять, в якому намічаються терміни вивчення обраного тексту і аналізу його змісту, форми, структури.

1.3 Використання комп'ютерних технологій для формування у студентів франкомовної компетентності в читанні в процесі самостійної роботи

Оскільки наша країна перебуває на етапі економічного та соціального розвитку, у закладах вищої освіти виникає необхідність модернізувати систему навчання з урахуванням потреб сучасного інформаційно-технологічного суспільства. Тож оволодіння інформацією та вміння працювати з цією інформацією є пріоритетними. Завдання сучасної вищої школи полягає не лише у наданні знань, а й у формуванні всебічно розвиненої, конкурентно-спроможної особистості та фахівця високого рівня. Саме використання інноваційних комп'ютерних технологій у начально-виховному процесі забезпечує виконання цих завдань та розширює можливості самостійної навчальної діяльності.

Інформаційно-комунікаційні технології сприяють побудові нового освітнього середовища, створенню відкритого інформаційно-освітнього простору, в основу якого покладено принцип спільної творчої діяльності того, хто навчає та навчається.

До основних переваг використання комп'ютера для формування у студентів франкомовної компетентності в читанні в процесі самостійної роботи відносять: 1) створення штучного іншомовного середовища; 2) додаткові можливості інтенсифікації та індивідуалізації навчального процесу; 3) різні види наочності; 4) можливість передати частину функцій викладача машині та звільнити час викладача за рахунок автоматизації рутинних, шаблонних, алгоритмізованих операцій нетворчого характеру, пов'язаних із навчанням; 5) доступ до інформаційно-довідкових ресурсів комп'ютера в умовах існування Інтернету надає студенту необмежені навчальні та довідково-інформаційні матеріали; 6) інтерактивність; майбутній фахівець отримує можливість зворотного зв'язку, що інформує про правильність його дій. Такий зворотний зв'язок може бути як оперативним, так і відстроченим у

вигляді зовнішньої оцінки;7) підвищення мотивації студентів шляхом створення умов, що пробуджують інтерес до навчальних текстів;8) можливість автоматизованого контролю, обліку результатів навчального процесу та більш об'єктивного оцінювання знань та умінь[44, с. 8].

Однією із стратегічних цілей навчання французької мови є формування пошукових, дослідницьких вмінь, умінь працювати з іншомовною інформацією. Реалізація цієї мети навчання проходить в умовах навчально-пізнавальної діяльності, яка регулюється як викладачем, так і самими студентами і передбачає формування критичного мислення на основі застосування не лише матеріалів навчальних підручників та посібників,але і на основі інформаційних ресурсів. Варто зазначити, що робота із сучасними інформаційними технологіями вимагає від студента оволодіння основними навчальними стратегіями і забезпечує його досвідом автономної навчальної діяльності, значення якої зростає в умовах збільшення кількості годин на позааудиторну самостійну роботу студентів.

Система формування читацької компетентності майбутніх учителів іноземних мов засобами інформаційно-комунікаційних технологій містить теоретичний (засвоєння системи базових знань з теорії та практики використання навчальних комп'ютерних програм у формуванні читацької компетентності); практичний (формування системи знань, умінь і навичок іншомовного читання та особистісний аспекти (здійснення корекції та контролю через систему завдань на формування читацької компетентності засобами інформаційно-комунікаційних технологій) [14, с. 71].

Формування читацької компетентності шляхом використання Інтернет-ресурсів вимагає реалізації певних організаційно-педагогічно умов, до яких належать:формування уявлення майбутніх учителів іноземних мов про навчальні можливості комп'ютерних технологій, спрямування пізнавально-практичної діяльності на реалізацію навчальних комп'ютерних програм; орієнтація змісту, форм, методів,засобів навчання іноземних мов на формування читацької компетентності у студентів засобами інформаційно-

комунікаційних технологій; створення технології формування читацької компетентності майбутніх учителів іноземних мов з урахуванням особливостей навчальних комп'ютерних програм [14, с. 73].

Тож методика використання комп'ютерів у формуванні навичок та вмінь читання вважається перспективним напрямом. Використання комп'ютеру у процесі вивчення французької мови сприяє виконанню таких завдань, як: зацікавлення французькою мовою; унаочнення навчального матеріалу; розширення знань студентів з певної навчальної теми; перевірка та самоперевірка набутих знань та умінь. Комп'ютеризоване навчання дозволяє контролювати самостійну навчальну діяльність студента з високою точністю та об'єктивністю, здійснюючи при цьому постійний зворотний зв'язок. Формування франкомовної компетентності у читанні в процесі самостійної роботи на основі застосування комп'ютерних технологій сприяє розвитку пізнавальних здібностей, особистісних характеристик та індивідуального стилю роботи майбутніх фахівців. Під самостійною навчальною діяльністю студента вважають навчально-пізнавальну діяльність, яка самопрограмується, самореалізується і самооцінюється студентом в умовах відносної незалежності від викладача.

Серед різновидів сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, спрямованих на формування франкомовної компетентності у читанні в процесі самостійної роботи, найбільшою популярністю користуються різні види інтернет-матеріалів та програмні засоби навчання, зокрема системи комп'ютерного тестування.

Такі види електронного зв'язку як електронна пошта, чати, форуми, блоги, твіттер, вікі, вебквести забезпечують студентів навчальним матеріалом для читання. Використання зазначених Інтернет матеріалів дає можливість для розвитку таких комунікативних вмінь у читанні, як: виокремлення ключових слів з контексту на основі аналізу власних комунікативних цілей та потреб; відбір текстів різних функціональних стилів з метою виокремлення лексичних одиниць для опрацювання та використання у мовленні; визначення

теми/проблеми, релевантної інформації; фіксування необхідної інформації з прочитаного; оцінювання вчинків і характеристика персонажів, фактів, подій; визначення причинно-наслідкового зв'язку між подіями; визначення стилістичних прийомів, засобів виразності у тексті [11, с. 115].

Робота на основі застосування різних методів комп'ютерного навчання у процесі формування компетентності у читанні вимагає від студента володіння спектром навчальних стратегій, до яких зазвичай відносять: самостійне ознайомлення та запам'ятовування нових лексичних одиниць на основі ведення власних записів; когнітивні, інформаційні, компенсаційні та соціальні стратегії.

Щодо систем комп'ютерного тестування майбутніх викладачів іноземних мов, то вони дозволяють проводити стандартизований контроль навчальних досягнень майбутніх фахівців та формувати їхню іншомовну компетентність у читанні за допомогою вчасної корекції змісту та методів навчання. Комп'ютерне тестування забезпечує індивідуальність процедури контролю, підвищення його об'єктивності, оперативність статистичної обробки результатів контролю, доступність для контролю та повна інформація про результати. Однак, такий вид програмних засобів навчання майже повністю виключає елемент творчості та нестандартності у підходах до вирішення навчальних завдань [35, с. 109].

Однією з навчальних комп'ютерних програм для навчання франкомовного читання є PolarFLE. Навчальні матеріали цієї програми характеризуються комплексністю та презентуються з опорою на текст, після якого пропонується різноманітна кількість мовних та мовленнєвих вправ. Зворотний зв'язок забезпечується афішуванням правильних або хибних відповідей, які надалі зберігаються. Особливою рисою цієї навчальної комп'ютерної програми є неможливість повторного перегляду, аналізу, виправлення помилок [13, с. 41].

Під час розробки завдань для формування у студентів 4 курсу франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі ми

використовували такі програми комп'ютерного тестування, як: LearningApps та Edugarplay. Це безкоштовні онлайн-сервіси, які дозволяють створювати інтерактивні вправи з метою перевірки знань. Вони характеризуються різноманітністю видів завдань та зручністю у використанні. Створення вправ за допомогою даних програм відбувається досить легко. Важливо, що створені вправи можна зберегти із можливістю подальшого редагування. Після завершення виконання завдань студенти отримують зворотній зв'язок. Якщо все виконано правильно – онлайн-сервіс повідомляє, що вони успішно впоралися із завданням. Однак, коли майбутні учителі допускаються помилок, то програма позначає неправильні відповіді червоним і афішує правильні. Варто зауважити, що в Edugarplay існує можливість встановлення допустимої кількості помилок та часового ліміту, яка, у свою чергу, ускладнює виконання завдань для майбутніх фахівців.

Під час педагогічної практики також була використана комп'ютерна програма для розробки «хмари слів» WordArt. Використання «хмари слів» є ефективним допоміжним засобом формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів. Майбутні учителі можуть самостійно створювати хмари слів з метою систематизування та узагальнення великих обсягів інформації з тексту. До того ж, такі завдання сприяють розвитку творчого мислення студентів, реалізації їхнього креативного потенціалу. Такі комп'ютерні інструменти дозволяють урізноманітнити вправи для перевірки розуміння прочитаного.

Тож навчальні комп'ютерні програми сприяють вирішенню таких проблем, як: вдосконалення навчального процесу, надання можливості дати більший обсяг інформації, розвиток активності студентів, індивідуалізація та диференціація навчання; урізноманітнення форм роботи, підвищення зацікавленості студентів предметами, темами, що вивчаються; розвиток самостійності та логічності мислення; контроль знань, умінь і навичок.

1.4 Особливості організація самостійної роботи студентів в читанні

Самостійна контрольована робота – провідна форма організації самостійної навчальної діяльності студентів лінгвістичних спеціальностей у системі формування їх професійної компетентності. Ефективне володіння іноземною мовою як засобом реалізації соціокультурної діяльності передбачає, перш за все, вміння самостійно працювати над вивченням мови, удосконалюватися в професійному плані, розвивати свою комунікативну та інформаційну культуру. У галузі оволодіння іноземною мовою необхідний перехід до продуктивних освітніх технологій, які більшою мірою орієнтовані на самостійну навчальну діяльність студентів.

Самостійна робота являється методом безперервної освіти і, одночасно, засобом індивідуалізації процесу навчання у вигляді фронтальної, групової та індивідуальної навчальної діяльності. Цей вид роботи може виконуватися як в аудиторії, так і в позааудиторний час та в його основу покладено взаємодію викладача та учнів, що носить партнерський характер. Самостійна робота характеризується великою активністю перебігу пізнавальних процесів і є засобом підвищення ефективності процесу навчання та підготовки студентів до самостійного поповнення своїх знань протягом усього життя.

Однак, найбільш повно самостійна робота студентів може здійснюватися у позааудиторний час. Тому одним з головних завдань викладача на сучасному етапі розвитку освіти є використання освітніх технологій, орієнтованих на позааудиторну самостійну роботу.

Ефективність самостійної роботи студента залежить від таких факторів, як: готовність до самостійної роботи; оптимальна організація самостійної роботи та корекція її педагогом. Студент вважається готовим до самостійної роботи у тому випадку, коли він оптимально вмотивований до оволодіння іноземною мовою та володіє навичками самостійної роботи й цілеспрямованою діяльністю з їх розвитку.

Позааудиторне читання згідно з визначенням Барабанової Г. В. розглядається нами як екстенсивне читання, що носить навчальний характер завдяки завданню викладача [2, с.229]. На початку кожного з семестрів, протягом яких вивчається іноземна мова, студент отримує від викладача графік виконання завдань з позааудиторного читання з докладними інструкціями щодо їх виконання.

Кожне завдання має містити іншомовний текстовий матеріал певної тематики - країнознавчої, академічної або фахово-спрямованої - відповідно до програми навчання, загальним обсягом від 6000 до 12000 друкованих знаків в залежності від етапу навчання. За період підготовки даного завдання студент має прочитати тексти, складаючи особистий словник незнайомих слів, й виконати до них вправи з метою опанування змісту прочитаного, розширення лексичного запасу та розвитку навичок перекладу.

Оскільки результативність роботи над завданнями з позааудиторного читання залежить від прагматичної вмотивованості студентів, то одне з першочергових завдань викладача – якомога більше сприяти розумінню студентами того, де можуть бути використані здобуті знання, як вони допоможуть студентам бути успішними у подальшій їхній практичній, виробничій, науковій діяльності.

Викладач має організувати навчальний процес, щоб розвинути у студентів наступні вміння:

- читати текст з вилученням основної інформації, що означає здатність визначати проблему, знаходити в тексті важливі факти, критично аналізувати порівнювати, робити висновки й узагальнення, як усно, так і письмово у вигляді анотацій;
- користуватися власним досвідом у ході розв’язання проблем, що виникають у зв’язку зі змістом тексту [25, с. 203].

Організація самостійної роботи майбутніх учителів відбувається за допомогою підручників, посібників, методичних вказівок та навчальних мультимедійних програм.

Важливо, щоб самостійне читання виступало логічним продовженням аудиторної роботи. Зміст додаткових навчальних матеріалів повинен бути тісно пов'язаний з поточною темою аудиторної роботи. Рушійним фактором у процесі формування змісту самостійного позааудиторного читання є доступність. Тобто тексти повинні бути підбрані таким чином, щоб їхня складність не перевищувала рівня підготовленості студента. Навчальні матеріали мають відрізнятися повторюваністю лексики, багатою інформативністю, актуальністю та відповідати інтересам студентів.

Барабанова Г. В. зазначає, що «основним критерієм добору оптимальної тематики текстів для позааудиторного читання є інтереси і потреби тих, хто читає, а допоміжним – інформаційний зв'язок між текстами для читання іноземною мовою і змістом дисциплін за фахом студента» [2, с.231].

Під час самостійного читання текстів вагомим етапом для студентів являється знайомство зі спеціальною літературою. Важливого значення при цьому набувають розробки довідкових додатків до текстів, а саме, термінологічних двомовних або тлумачних словників, пояснення зворотів мови та скорочень, що зустрічаються лише в даних текстах. Безумовно, дуже виваженою має бути й дидактизація запропонованих для самостійної роботи матеріалів.

Цілі підібраних викладачем завдань до текстів мають бути спрямовані на закріплення у студентів знань фахової лексики, навчання студентів швидко орієнтуватися в тексті, розуміти прочитане без словника, сформувані навички анотування.

Наявність мотивуючих чинників – один із найважливіших критеріїв відбору завдань для самостійної роботи. Навчаючи читання, потрібно розвивати у майбутніх фахівців вміння передбачати й прогнозувати зміст тексту, формулювати свої думки, відштовхуючись від уявлення про світ та свій власний досвід. Тому, щоб викликати інтерес та мотивацію до поза аудиторного читання, потрібно пропонувати такий матеріал, сприйняття якого базувалося б на чомусь знайомому для студентів.

Існують певні фактори, що здатні мотивувати старшокурсників.

1. Безпосередній зв'язок із майбутньою професійною діяльністю.
2. Актуальність та реальна пізнавальна цінність інформації, отриманої в процесі самостійної роботи.
3. Відчуття життєвої достовірності проблеми та важливості правильного рішення.
4. Дух змагання та прагнення продемонструвати свої здібності, що може виявлятися у проєктних завданнях.

Під час вибору навчальних матеріалів для самостійного читання викладач повинен керуватися принципом автентичності тексту. Це є обов'язковою умовою організації самостійної роботи в читанні. Відповідно до Рекомендацій Ради Європи, автентичний текст є центром будь-якого акту мовленнєвого спілкування, зовнішньою предметною з'єднувальною ланкою між комунікантами, спілкуються вони безпосередньо чи на відстані [37, с. 380].

Робота з автентичним текстом, безумовно, розширює світогляд студентів, дозволяє розуміти іноземну мову в її соціально-культурному контексті, вчить бачити її стильову різноманітність, розуміти її експресивний потенціал. Систематичне і планомірне самостійне читання є важливим джерелом і засобом збільшення лексичного запасу і розвитку навичок усного мовлення [36, с. 46].

Інформація (фактична, соціокультурна, історична, країнознавча тощо), одержана з текстів для позааудиторного читання, «стимулює самостійність мислення, спонукає до ініціативного мовлення, в якому студенти вчаться відображати свої суб'єктивні погляди, інтереси та життєву позицію» [16, с. 108].

Значну роль на підготовчому етапі самостійної роботи майбутніх учителів відіграє майстерність викладача як організатора процесу навчання. Саме від того, наскільки особистісно-зорієнтованим є його підхід до викладання, і буде залежати інтерес студентів до навчання та до читання автентичних матеріалів зокрема.

У контексті особистісно-діяльнісного підходу необхідно активно залучати магістрантів до навчального процесу, створювати умови для їхньої особистісної самореалізації і саморозвитку. Тож під час формування читацької компетентності студентів у самостійній роботі викладачу необхідно керуватися наступними засадами особистісно-діяльнісного підходу:

1) визнавати пріоритет індивідуальності, самоцінності майбутніх учителів;

2) вибирати зміст учіння магістрантів з урахуванням їхніх потреб у майбутній професійно-методичній діяльності, їхніх індивідуально-психологічних особливостей;

3) використовувати інформаційно-комунікаційні технології, що дозволяє створити сприятливу атмосферу для формування умінь самонавчання, самоконтролю, самокорекції та сприяє саморозвитку і самоорганізації майбутніх викладачів французької мови;

5) урахувати принципи індивідуалізації, розвитку й опори на попередній розвиток, оцінювання [23, с.26].

Незважаючи на те, що опрацювання тексту й завдань до нього виконується студентами самостійно викладачу на підготовчому етапі необхідно подбати про забезпечення бази для розуміння тематики матеріалу та бути впевненим у тому, що первинне читання може відбутися з загальним розумінням тексту студентом.

Добре продуманий зміст та виважена система завдань забезпечують індивідуалізацію процесу навчання, диференційований підхід до процесу поглиблення знань студентів та вдосконалення їхніх навичок і вмінь опрацювання текстового матеріалу. Величезний потенціал щодо організації позааудиторної самостійної роботи студентів мають методичні вказівки до підготовки самостійного позааудиторного читання.

Вони охоплюють інформацію щодо змісту та графіку здачі завдань, надають детальні поради з використання форм, методів та способів учіння на

етапі оволодіння навичками самостійного читання текстів іноземною мовою, знайомлять з особливостями користування галузевими двомовними словниками.

Контроль якості виконання завдань з самостійного позааудиторного читання є заключним етапом організації цього виду позааудиторної роботи студентів. Контроль результатів має на меті перевірку рівня сформованості у студента комунікативної компетентності читача та визначення відповідного плану дій щодо подальшої її корекції [25, с. 205].

З метою контролю рівня сформованості читацької компетентності майбутніх учителів у самостійній роботі доцільно використовувати інформаційно-комунікаційні технології (навчальні комп'ютерні програми, програми комп'ютерного тестування, вебквести). Варто зазначити, що саме комп'ютерне тестування забезпечує об'єктивність оцінки результатів виконаної роботи, оперативність перевірки та одночасну участь великої кількості студентів. Перевагами є те, що кожен магістрант має можливість сам оцінити свої знання та зберегти результати проходження тесту для подальшого аналізу. Однак, недоліками використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою перевірки студентів вважаються зростання можливості випадкового отримання правильної відповіді, недостатня комп'ютерна грамотність та неможливість пояснення виникнення помилки.

Для перевірки розвитку умінь позааудиторного читання прийнято використовувати такі види завдань: тестові завдання множинного/альтернативного/перехресного вибору; клоуз-тест; вправи на завершення, трансформацію, підстановку зразка мовлення; візуалізація прочитаної інформації у вигляді схеми, таблиці, діаграми; відповіді на питання до текстів; визначення головної думки; висловлення власного ставлення до прочитаної інформації; порівняння її з аналогічними реаліями своєї країни; анотації рідною та іноземною мовами.

Існують деякі методичні вимоги, завдяки яким розвиток умінь іншомовного читання у процесі самостійної роботи з використанням електронних засобів тестування буде ефективним: 1) постановка одного завдання у кожній вправі; 2) присутність професійної та культурологічної насиченості в тексті; 3) врахування етапів розвитку умінь поза аудиторного іншомовного читання; 4) дотримання послідовності виконання; 5) наявність комунікативної спрямованості.

Слід також зазначити, що формулювання завдань має носити особистісний характер, що є мотивувальним фактором для його виконання і сприяє саморефлексії магістрантів.

Висновки до розділу 1

Читання відіграє важливу роль у процесі навчання мовного спілкування і виконує як практичну, так і виховну ролі. Читання збагачує людину знаннями, слугує джерелом естетичної наснаги, сприяє формуванню особистості та розширенню її кругозору. Читацька компетентність охоплює різноманітні функції: служить для практичного оволодіння іноземною мовою, є засобом вивчення мови і культури, засобом інформаційної, освітньої діяльності та засобом самоосвіти.

У процесі самостійного читання студенти відчують різні труднощі. Тому з метою їх подолання у майбутніх фахівців потрібно сформувати вміння застосовувати комунікативні стратегії для полегшення розуміння навчального матеріалу.

Самостійне читання як вид навчальної діяльності має бути обов'язковим і регулярним. Головною метою використання цього поза аудиторної виду роботи є не лише тренування навичок читання, але й формування соціокультурної компетенції. Відбір текстів для формування читацької компетентності майбутніх учителів у самостійній роботі залежить

від рівня володіння іноземною мовою студентами, освітнього ступеня, їхньої майбутньої спеціальності та майстерності викладача.

Якщо робота з домашнього читання організована коректно та відбувається регулярно, то даний вид навчальної діяльності стає значним підґрунтям для засвоєння основного курсу та для подальшого саморозвитку та самовдосконалення студентів.

У процесі самостійного читання слід використовувати лише автентичні матеріали. Інформативно-автентичним навчальний текст можна вважати, коли він викликає інтерес у читача, тобто текст повинен не тільки подавати нову інформацію, але й має бути відібраний відповідно до вікових особливостей і професійних інтересів.

Доцільним та ефективним допоміжним засобом при формуванні франкомовної компетентності у читанні в процесі самостійної роботи майбутніх фахівців є використання комп'ютерних технологій, які не лише пропонують студентам прочитати тексти різних типів та видів, але й контролюють розуміння прочитаного за допомогою запитань, тестових форм контролю. Застосування різних методів комп'ютерного навчання створює необхідні умови для активізації пізнавальної та мовної діяльності кожного студента, надаючи можливість засвоїти новий матеріал, одержати достатню країнознавчу, професійну інформацію, ознайомитись з великою кількістю оригінальних текстів, одержати достатню кількість інформації для формування необхідних навичок та вмінь.

Використання комп'ютерного тестування з метою перевірки рівня сформованості читацької компетентності в процесі самостійної роботи є ефективним та актуальним методом, який заощаджує час викладача, викликає зацікавленість студентів, спонукає їх до якісного вивчення матеріалу, дозволяє отримати об'єктивну оцінку.

РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ 4 КУРСУ ФРАНКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНОСТІ В ЧИТАННІ У САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ

2.1 Критерії відбору текстів для читання

Вибір того чи іншого тексту для формування читацької компетентності у процесі самостійної роботи є надзвичайно важливою складовою успішного розуміння матеріалу і досягнення поставленої мети позааудиторної роботи. Однак, варто зауважити, що на сьогоднішній день не існує єдиних критеріїв типології текстів. Це пояснюється, зокрема, великою різноманітністю понять тексту, а також складністю і комплексністю такого феномена, як текст.

За характером відображення дійсності більшість авторів першочергово виділяють художні та нехудожні тексти. Нехудожні тексти характеризуються установкою на однозначність сприйняття; художні - на неоднозначність.

У методиці прийнято виділяти автентичні й адаптовані тексти. В останні роки велика увага приділена проблемі автентичності в методиці навчання іноземних мов. Адаптовані тексти – це тексти, які змінені або адаптовані спеціально для тих, хто вивчає іноземну як нерідну мову. Вони застосовуються в навчальному процесі для закріплення тієї чи іншої граматичної теми й лексичного матеріалу. Автентичним ж традиційно прийнято вважати текст, який не був спочатку пристосований для навчальних цілей, текст, написаний для носіїв мови носіями цієї мови.

Особливу увагу варто приділити професійно-орієнтованим текстам. Тексти за фахом – це основа змісту навчання іноземної мови за професійним спрямуванням, одне з основних джерел словникового запасу студентів, приклад вживання термінологічної лексики в контексті. Від змісту тексту залежить, наскільки ефективно викладач зможе організувати навчальну діяльність на занятті, створити ситуації для пошуку та аналізу визначеної інформації, проконтролювати зміст висловлювань майбутніх фахівців.

Водночас, правильно підібраний текст допоможе розвивати аналітичне мислення студентів, наукову здогадку, спонукати їх до активної, творчої діяльності. Тематика текстів повинна спонукати студентів до подальшого обговорення та висловлювання власних думок [48].

Професійно-орієнтовані тексти сприяють тому, що іноземна мова розглядається як засіб інтелектуального, соціального та професійного розвитку. Читання таких текстів сприяє розвитку наступних компонентів іншомовної професійно-комунікативної компетентності:

- 1) лінгвістичний (потенціал мовних знань студента та правил їх застосування);
- 2) соціолінгвістичний (здатність особистості вести розмову з колегами у ситуаціях, зумовлених специфікою професії);
- 3) інформаційний (наявність знань про інформаційне суспільство; здатність працювати з великим обсягом інформації; критично її оцінювати, застосовувати практично);
- 4) предметний (орієнтація у змістовному плані професійно-значущих тем, передбачених навчальною програмою);
- 5) стратегічний (здатність особистості усвідомлено використовувати вербальні та невербальні дії, спрямовані на досягнення мети).

Професійно-орієнтоване іншомовне читання дозволяє успішно освоювати предметні та міжпредметні знання, вміння та навички, необхідні майбутнім учителям згідно з програмними вимогами для використання іноземної мови як засобу міжкультурного спілкування. У закладах вищої освіти найбільш популярними видами професійно-орієнтованого іншомовного читання виступають:

- 1) орієнтовно-референтне читання (орієнтація в інформаційному просторі та у змістовному плані у межах професійно-значущої тематики);
- 2) присвоюючо-інформативне читання (володіння способами інформаційного пошуку, виходячи з професійних потреб; накопичення, обробка та зберігання

інформації; правильне планування дій у процесі роботи з текстом; співвідношення вербальної та невербальної інформації в тексті);

3) творчо-інформативне читання (творча переробка отриманих знань, з метою створення власної думки в усній або письмовій формі) [18, с.12].

При організації читання у процесі самостійної роботи особливу роль відіграє зміст текстів для читання та їхня відповідність загальноприйнятим вимогам. Від якості текстового матеріалу залежить мотивація читацької діяльності студентів. Варто зазначити, що представлений матеріал не обов'язково повинен відповідати засвоєній темі; лише на початкових етапах вивчення мови необхідне введення текстів, що містять знайому і засвоєну тематику з додаванням деяких нових слів і комбінацій.

Кількість нових комбінацій безпосередньо залежить від рівня володіння мовою студентом. Тексти можуть містити також і незнайомий словниковий матеріал, про значення якого можна здогадатися або на основі словотвірного аналізу, або в результаті точного контекстуального значення слова, або за подібністю зі словом у рідній мові [6, с. 170].

На думку Т. С. Серової, основними критеріями відбору текстів є: предметна зв'язність текстів, що забезпечує смислову цілісність; тематична цілісність, що дозволяє повно і глибоко розкрити тему; інформативна значимість і новизна для формування мотивації читання [40, с. 225].

До текстів для самостійного позааудиторного читання висуваються такі вимоги: пізнавальна цінність текстів, науковість, актуальність їхнього змісту відповідно до програмних вимог; відповідність змісту матеріалів пізнавальним інтересам, психофізіологічним, віковим та індивідуальним особливостям студентів; ідейно-виховна та естетична цінність, яка забезпечує формування загальнолюдських цінностей і моральних якостей; тематична спорідненість викладеного матеріалу з життєвим досвідом студентів; жанрове і композиційно-мовне розмаїття, що передбачає відбір текстового матеріалу з точки зору стильової і жанрової приналежності; лінгвосоціокультурна цінність, яка полягає у поглибленні знань студентів про країну, культуру та народ, мова якого

вивчається; нормативність мовного матеріалу, відповідність рівню володіння мовою; яскрава й цікава фабула тексту або уривка; емоційність і образність викладу; можливість зіткнення точок зору і думок, що дають привід для дискусій та мотивують студентів до висловлення, аргументації і відстоювання власних ідей [21].

Згідно із критерієм професійної значущості теми текстів для самостійної роботи мають добиратися у контексті професійної діяльності майбутніх фахівців. Тексти повинні відповідати комунікативним запитам студентів, представляти для них певний професійний інтерес. Це, у свою чергу, підвищує вмотивованість навчання, оскільки сприяє розумінню практичної користі пропонованого матеріалу, розширенню і поглибленню уявлень.

Відповідно до критерію інформаційної насиченості і новизни тексти для позааудиторного читання мають містити нову невідому інформацію, що робить їх цікавим додатковим матеріалом. Водночас, важливо уникати перенасичення новими фактами.

Критерій доступності текстового матеріалу також є одним із найважливіших. Доступність з мовної точки зору визначається використанням у тексті лексико-граматичного матеріалу з урахуванням рівня мовної і мовленнєвої підготовки студентів. Доступність тексту з точки зору його змісту передбачає дотримання логічної і часової послідовності [38, с. 76].

Ще одним із найважливіших критеріїв, яким повинен керуватися викладач при виборі навчальних тестів для самостійної роботи, виступає автентичність текстового матеріалу. Носонович. Є. В. та Мільруд О. П. вважають, що при навчанні іноземної мови потрібно віддавати перевагу автентичним матеріалам, тобто матеріалам, котрі запозичено з оригінальних джерел і які не призначалися для навчальних цілей [28, с. 9].

Багато дослідників стверджують, що робота з оригінальними професійно-орієнтованими текстами сприяє зануренню студентів у реальну мовну дійсність, розвиває їхню пізнавальну мотивацію до навчання, створює необмежені можливості для вивчення іншомовної культури. Водночас, такі

матеріали часто надто складні в мовному аспекті й не завжди відповідають конкретним цілям та умовам навчання.

Переваги застосування професійно-орієнтованих автентичних текстів в процесі формування читацької компетентності майбутніх учителів полягають в акцентуванні на мовному сприйнятті, відображенні реальної мовної ситуації, поданні культурного компонента і створенні лінгвістичної обізнаності про країну досліджуваної мови. У методиці навчання іноземних мов під «автентичністю» традиційно мають на увазі справжність, оригінальність текстового матеріалу, яка забезпечує реалізацію мовного спілкування у природних умовах сучасного життя.

Провідним критерієм при відборі автентичних текстів є критерій змісту, тому що читання як вид мовленнєвої діяльності спрямоване на вилучення змістової, а не лінгвістичної інформації. З іншого боку, даний критерій визначає цінність тексту не лише як навчального матеріалу для читання, алей дозволяє передбачити, яку термінологічну лексику слід відібрати, щоб забезпечити студентам розуміння здобутої з тексту інформації та її використання шляхом обговорення і критичного аналізу прочитаного.

Тож від змісту тексту залежить ефективність організації навчальної позааудиторної діяльності з розуміння смислової інформації та результативність засвоєння лексики при вживанні її у висловлюваннях студентів. Якщо зміст тексту не задовольняє пізнавальних потреб студентів, то з ним, як зазначають деякі дослідники, слід працювати як з «матеріалом» (лексичним, граматичним, логіко-структурним) для побудови інших текстів (наприклад, реферати з теми наукового дослідження, доповіді на конференцію, курсові й дипломні роботи тощо).

Критерій змісту також враховує наявність у текстах таблиць, схем, графіків та інших паратекстуальних засобів, які сприяють кращому розумінню студентами нових лексичних одиниць та виступають прийомом підвищення «мотиваційної спроможності» (термін Л. П. Смелякової) тексту при його самостійному читанні і творчій інтерпретації.

Вагомим фактором при відборі текстового матеріалу виступає насиченість фаховою лексикою, яка забезпечує потреби студентів у розширенні їхнього професійного словника та зумовлює активізацію фонових знань і стимулювання інтересу до своєї професії.

Таким чином, критерій змісту слугує ще й стимулом для породження власного висловлювання з використанням фахової термінології, що є важливим для реалізації комунікативних намірів під час спілкування студентів на професійно-орієнтовані теми.

Урахування мовних критеріїв відбору фахових текстів передбачає аналіз кількісних і якісних характеристик одиниць спеціальної лексики, її граматичного оформлення та усвідомлення виділених дослідниками стилістичних рис тексту: офіційність, стандартизованість, логічність, нейтральність, стислість, ефективність, які реалізуються за допомогою позамовних і мовних засобів.

Мовний критерій відбору фахових текстів відображає функціональну здатність тексту до забезпечення студентів ілюстраціями вживання лексики в контексті. Тому мовні критерії відбору текстів є важливими з огляду забезпечення необхідної студентам термінологічної лексики [12, с. 30]. Ці умови успішно реалізуються у автентичних текстах лінгвокраїнознавчого змісту. Активне використання таких текстів пояснюється, насамперед, тим, що вони сприймаються студентами з підвищеним інтересом і великим ентузіазмом.

Отже, текст для самостійного читання повинен бути: спрямованим на вирішення мовленнєвого завдання, яке здійснюється в умовах поставленої проблеми, рівень розгляду якої відноситься до особистості студентів; орієнтованим на студентів, тобто має враховувати їхні інтереси, систему ціннісних орієнтацій (вік, рівень розвитку); емоційно забарвленим; інформаційно-насиченим.

2.3 Вправи і завдання для формування у студентів 4 курсу франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі

Відповідно до етапів професійно-орієнтованого іншомовного читання виділяють наступні види вправ:

1) мовні вправи (етап орієнтовно-референтного читання): а) вивчення нових лексичних одиниць, представлених у тексті; б) прогнозування змісту тексту за заголовком і з опорою на свій особистий мовний та немовний досвід; в) розуміння основних референтів тексту; г) здійснення розуміння тем та підтем тексту.

2) умовно-мовленнєві вправи (етап присвоюючо-інформативного читання): а) розуміння основної ідеї, загального змісту тексту, детальної інформації з погляду корисності, важливості та актуальності інформації; б) виділення як головної, а й надлишкової інформації; в) розвиток уміння ставити собі за мету читання, звертати увагу на нову, актуальну, корисну на даний момент професійну інформацію; г) розвиток умінь надавати інформацію за допомогою її читання, промовляння, письмової фіксації у вигляді тез, перекладу; д) зіставлення ілюстративного матеріалу з даними, викладеними в навчальному тексті та встановлення тотожності або відмінності у поданні інформації.

3) репродуктивні вправи (етап творчо-інформативного читання): а) розвиток умінь узагальнити та синтезувати виділені факти, думки у смислове повідомлення; б) розвиток умінь робити висновки з урахуванням отриманих фактів з професійно-орієнтованого тексту; в) розвиток умінь творчо переробляти отриману інформацію, формулюючи власні висновки, судження, яких немає у тексті; г) розвиток умінь створювати та вербально висловлювати нову інформацію усно чи письмово [45, с. 11]

Вправи для самостійного опрацювання професійно-орієнтованих текстів мають відповідати наступним вимогам:

1) правило однієї труднощі, згідно з яким вправа може бути скерована на опрацювання лише одного якогось явища;

- 2) умотивованість: першою фазою будь-якої діяльності, у тому числі й мовленнєвої, є спонукально-мотиваційна. Інструкція до вправ повинна мотивувати дії студентів і ставити перед ними чітку мету;
- 3) професійна спрямованість: вправи та завдання повинні бути організовані на матеріалі фахових текстів таким чином, щоб регулярне їх виконання забезпечило можливість використання майбутніми учителями набутих навичок і вмінь у своїй професійній діяльності;
- 4) культурологічна спрямованість: у ході виконання вправ і завдань студенти знайомляться із соціокультурними реаліями професійного спілкування;
- 5) проблемність: вправи мають носити проблемний характер із метою забезпечення систематичного пошуку студентами розв'язання навчальних завдань, ситуацій, завдяки чому вони навчаються застосовувати раніше засвоєні знання, а також оволодівати досвідом творчої діяльності;
- б) розподіл повторень у часі та варіювання умов повторень: регулярність виконання вправи на засвоєння певного явища повинна бути розподілена в часі таким чином, щоб попередити повне забування [9, с. 75].

У роботі з текстом прийнято виділяти 3 етапи: дотекстовий, текстовий і післятекстовий. Відповідно, перед викладачем постає завдання ретельно продумати та підготувати завдання до кожного з етапів.

Дотекстові вправи спрямовані на розвиток умінь, необхідних для переглядового, пошукового і ознайомлювального видів читання. Серед вправ даного типу переважають ті, що готують студентів читати текст. Частина дотекстових завдань рекомендується виконувати на практичних заняттях. Текстові вправи припускають глибше осмислення тексту з аналізом мовного матеріалу, як із словником, так і без нього. На етапі роботи з текстом проводиться проміжний контроль та самоконтроль рівня сформованості мовних навичок та умінь встановлювати логіко-сміслові зв'язки усередині контексту. Післятекстові вправи мають на меті розвивати навички класифікації лексичних та граматичних структур, навички інтерпретації сприйнятої інформації

(узагальнення, систематизація, відновлення, логічне перегрупування, співвідношення). Вони спрямовані на перевірку розуміння тексту.

Дотекстовий етап забезпечує підготовку до сприймання тексту шляхом активізації уже існуючих мовленнєвих навичок і вмінь у читанні та досвіду студентів. До того ж, під час підготовки до читання професійно-орієнтованих текстів відбувається активізація фонових лінгвосоціокультурних, професійних/методичних знань і вмінь.

Перед безпосереднім читанням текстового матеріалу студенти можуть виконувати завдання, спрямоване на формування вміння прогнозування його змісту, виходячи із заголовку, першого речення тексту, ключових слів або питань. На цьому етапі слід використовувати вправи, орієнтовані на вироблення мотивації та підготовки студентів до самого читання.

Основні цілі дотекстового етапу полягають у мотивуванні студентів; створенні у них потреби прочитати поки що незнайомий текст; скороченні мовленнєвих, мовних і соціокультурних труднощів; підготовці майбутніх фахівців до адекватного сприйняття складних у мовленнєвому та мовному відношенні і важливих для змісту окремих моментів тексту за допомогою завдань випереджаючого характеру. Викладач має подбати про певну комунікативну установку – для чого необхідно прочитати текст і яку інформацію можна з нього для себе вилучити.

Така попередня орієнтація формує у студентів психологічну установку на читання, викликає у них інтерес до даного виду діяльності. Вагомого значення набуває опора на життєвий досвід майбутніх учителів, врахування їхніх інтересів, а також вміння викладача зацікавити їх змістом тексту, що пропонується [27, с. 25, 44].

Під час текстового етапу реалізується виконавча частина навчальної діяльності: безпосереднє читання текстового матеріалу. Відбувається розвиток умінь професійно орієнтованого пошукового, переглядового, ознайомлювального і вивчаючого видів читання, а також залучається

саморефлексія студентів, наприклад, шляхом аналізу ефективних способів отримання корисної фахової інформації.

Основними завданнями даного етапу є: продовження процесу формування відповідних мовленнєвих навичок та мовних умінь; контроль ступеня їх сформованості; розвиток уміння інтерпретації тексту. З одного боку текстовий етап забезпечує перевірку розуміння тексту, а з іншого - активізацію мовного і мовленнєвого матеріалу на базі прочитаного. Для цього студентам пропонуються вправи, спрямовані на пошук необхідної мовної та змістової інформації.

Післятекстовий етап сприяє вдосконаленню умінь читацької компетентності; здійсненню перевірки розуміння вилученої інформації; залученню рефлексії магістрантів. Даний етап передбачає такі завдання, як: використання тексту у якості мовної/мовленнєвої/змістової опори для розвитку вмінь студентів в усному та писемному мовленні; розвиток різноманітних інформаційно-комунікативних умінь, спрямованих на систематизацію і узагальнення отриманої інформації; інтерпретація образно-схематичної інформації (схеми, графіки, карти), а також переробка вербального тексту в графічні схеми і таблиці, використання отриманої інформації у проектній та дослідницькій діяльності.

Запропоновані вправи після тексту мають бути спрямовані на контроль розуміння тексту, розвиток навичок усного мовлення на основі його змісту та застосування набутої з тексту інформації для виконання творчих комунікативних завдань. Завдання післятекстового етапу передбачають також побудову самостійних висловлювань майбутніх фахівців з опорою на їхній власний життєвий досвід.

До способів контролю розуміння прочитаного можна віднести завдання на вибір із ряду правдивих чи неправдивих суджень та доповнення фраз зі змістом тексту. Крім того, важливо застосувати такий комунікативний спосіб контролю, як відповіді на запитання, які не лише контролюють детальне розуміння тексту, але й дозволяють продукувати мовленнєві дії з рецептивно-

сприйнятою лексичною одиницею з певної тематики у заданому контексті. Відповідаючи на запитання, майбутні фахівці вчаться вибирати з тексту і пов'язувати лексику із ситуацією, у якій її можна використати; проводити трансформацію матеріалу, вживати лексичні одиниці в різних формах, що являється необхідним вмінням для самостійної продукції [7, с. 35].

Під час педагогічної практики студентам 4 курсу були запропоновані три тексти з завданнями до них з метою вчити майбутніх фахівців виокремлювати з мовленнєвого потоку необхідну інформацію та читати з метою досягнення максимально повного й точного розуміння інформації тексту і критичного осмислення цієї інформації. Текстовий матеріал був відібраний відповідно до поточної теми аудиторної роботи – «L'enseignement supérieur et l'emploi». Для самостійного опрацювання одного тексту студентам надавався один тиждень. Навчальний матеріал для позааудиторного читання відповідає усім вище згаданим вимогам.

Завдання післятекстового етапу розроблені за допомогою таких Інтернет-ресурсів, як: LearningApps.org, Educaplay, WordArt.

Текст № 1

Тематика першого тексту спрямована на особливості системи вищої освіти у Франції. Запропонований текст складає інформаційну цінність для студентів, адже він сприяє розвитку лінгвосоціокультурної компетентності, надає знання, що допомагають при іншомовному спілкуванні. Текстовий матеріал є автентичним і взятий із франкомовного джерела (веб-сайту). Перед безпосереднім самостійним читанням студентам була запропонована продуктивна, умовно-комунікативна вправа задля введення студентів у проблематику тексту. Завдання дотекстового етапу реалізувалося під час практичних занять. Тобто перед самостійним опрацюванням тексту студентам слід було ознайомитися з його темою на практичному занятті, обговоривши запропоновані питання. Цей вид діяльності допомагає зацікавити майбутніх фахівців та налаштувати їх на позааудиторну майбутню роботу .

1. Donnez les réponses aux questions suivantes: Voulez-vous faire les études supérieures en France? Pourquoi? Connaissez-vous les spécificités de l'organisation d'une formation dans une université en France? Quelles difficultés pouvez-vous rencontrer?

Наступна вправа полягає у читанні тексту й виділенні лексики, що стосується теми «Навчання». Виконується студентами самостійно у позааудиторний час.

2. Lisez attentivement le texte sur les particularités de l'organisation de la formation dans les universités françaises. Faites attention aux nombreuses abréviations! Lors de la lecture, mettez en évidence les mots et expressions liés au champ lexical «apprentissage».

Comment se déroulent les cours à la fac?

À votre arrivée à l'université, il faudra vous familiariser avec une organisation des cours tout à fait différente de celle du lycée. Crédits, UE, TD... tous ces nouveaux termes accompagneront votre cursus.

L'organisation de l'année universitaire

Une année universitaire est composée de deux semestres. Le premier se déroule de septembre à décembre, et le second, de janvier à mai. Il faut donc valider six semestres pour obtenir sa licence, quatre de plus pour le master.

Chaque semestre est composé d'unités d'enseignement (UE) disciplinaires, obligatoires ou optionnelles. Vous allez entendre parler d'ECTS, l'acronyme d'European Credit Transfer System. C'est l'un des principaux outils d'harmonisation de l'enseignement supérieur en Europe. L'objectif est de favoriser la mobilité des étudiants en facilitant la reconnaissance des études à l'étranger.

Un crédit correspond au volume de travail que l'étudiant est supposé fournir (environ 25 à 30 heures). À chaque fois qu'un étudiant réussit les examens d'une UE, il comptabilise un certain nombre de crédits ECTS. L'obtention de 30 crédits à l'intérieur d'un semestre permet de le valider.

La licence correspond donc à 180 crédits et à la validation de six semestres de cours. Ce système de crédits permet de reconnaître les enseignements suivis dans

toutes les universités pratiquant le système LMD, en France comme à l'étranger. Ces crédits peuvent être transférés, et donc vous permettre de changer d'établissement facilement.

L'organisation des cours à l'université

Chaque parcours à l'université est constitué d'UE à l'intérieur desquelles les cours peuvent prendre différentes formes : des cours magistraux (CM), des travaux dirigés (TD) et des travaux pratiques (TP). À cela s'ajouteront éventuellement des stages et des mémoires.

Les cours magistraux – dans la plupart des cas des cours théoriques – ont lieu en amphithéâtre et réunissent l'ensemble des étudiants d'une promotion. Les effectifs sont très variables. Dans les grosses universités, vous devez vous attendre à des amphis très fréquentés. Par exemple, à l'université de Rennes 2, où 600 étudiants sont inscrits en licence de psycho, les cours magistraux ont lieu en deux amphis de 300 personnes.

Le nombre d'heures de cours varie selon les filières – en gros d'une quinzaine à une trentaine d'heures par semaine. C'est moins qu'au lycée, mais c'est sans compter le travail personnel que l'on attend de vous.

Les heures de TD permettent de se retrouver en groupes restreints et d'approfondir des notions abordées en cours magistral, de mettre en pratique les méthodes qu'il vous faudra maîtriser, de faire des exercices, des exposés. C'est aussi le moment pour poser des questions et éclaircir les aspects du cours que vous n'avez pas compris. De même, les séances de travaux pratiques (TP) rassemblent un petit nombre d'étudiants. Présents surtout dans les filières scientifiques, les TP permettent, dans certains cursus artistiques par exemple, de mettre en pratique la théorie apprise en cours.

L'évaluation à l'université

L'évaluation des connaissances se fait de différentes manières. D'une part grâce au contrôle continu – vous serez noté sur des devoirs à rendre, des exposés, des travaux à réaliser en TD, etc. D'autre part, des examens semestriels, les partiels,

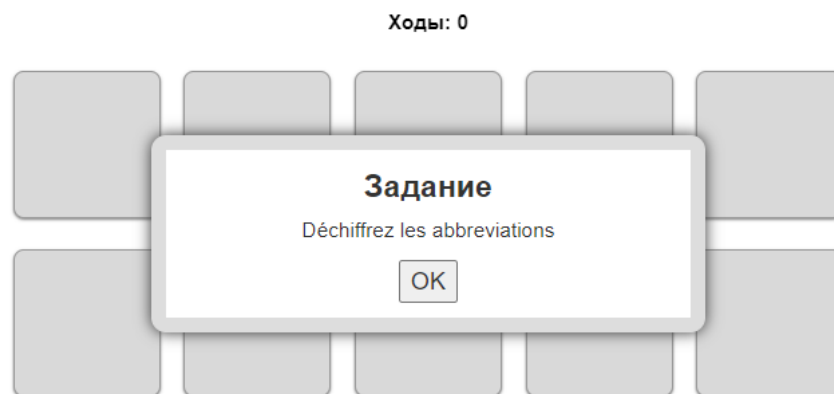
portent sur le contenu des cours magistraux et des TD. Attention, il est essentiel de vous mettre au travail dès le début de l'année : les premiers partiels arrivent vite.

Assister aux TD et bien les préparer est aussi l'une des conditions de réussite à la fac. Sachez qu'ils font de plus en plus souvent partie du contrôle continu : c'est-à-dire que vous y ferez des exercices qui seront notés et pris en compte pour votre évaluation.

Режим доступу : <https://www.letudiant.fr/etudes/fac/apres-un-bac-l-l-universite-c-est-comment/comment-se-deroulent-les-cours-a-la-fac.html>

Після читання студентам було запропоновано виконати тестове завдання перехресного вибору з метою розшифрування абрєвіацій з тексту. Вправа була розроблена за допомогою комп'ютерної програми й результат студенти отримали автоматично.

3. **Déchiffrez les abbreviations.** <https://learningapps.org/view21214196>

Наступне завдання полягає у відповідях на питання з метою перевірки розуміння прочитаного. Контроль і обговорення результатів даного виду діяльності відбувався під час практичного заняття.

4. **Répondez aux questions:**

1. Combien de semestres comporte une année universitaire en France? Et combien de semestres vous devez étudier pour acquérir la licence et le master?
2. Quel est le but d'ECTS?
3. Quelles formes de cours pouvez-vous nommer? Quelles est la différence entre eux?
4. Nommer les avantages de TD.

5. Que pouvez-vous dire à propos de système d'évaluation à l'université?

П'ятим було завдання з вільно конструйованою очікуваною відповіддю з метою заповнення пропусків. Вправа була розроблена за допомогою комп'ютерної програми й результат студенти отримали автоматично.

5. Complétez les phrases. <https://learningapps.org/view21214615>

1. Chaque semestre est composé disciplinaires, obligatoires ou optionnelles.

2. À chaque fois qu'un étudiant réussit les examens d'une UE, il un certain nombre de crédits ECTS.

3. A l'université de Rennes 2, où 600 étudiants sont inscrits en de psycho, les cours magistraux ont lieu en deux de 300 personnes.

4. Les examens semestriels, les partiels, portent sur le contenu des et des .

Останнє завдання полягає у складанні порівняльної таблиці та обговоренні систем вищої освіти в Україні й Франції. Результат виконання даної діяльності відбувся під час практичного заняття.

6. Faites un tableau comparatif d'études à l'université de France et d'Ukraine. Dans lequel de ces pays les exigences et les conditions d'études sont-elles les plus strictes? Argumentez votre choix.

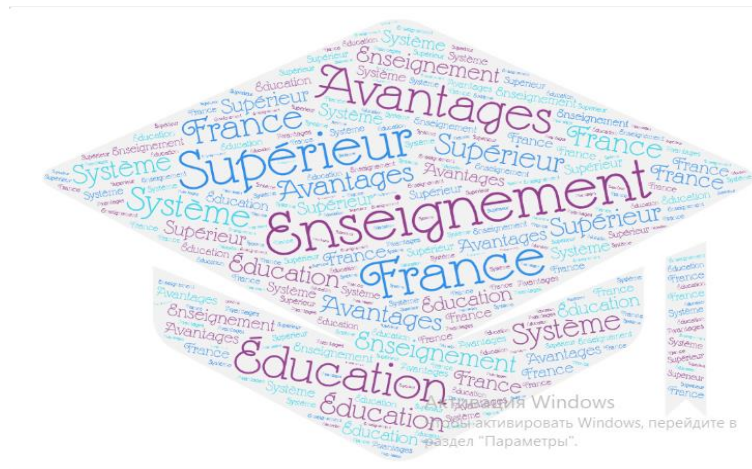
La France	L'Ukraine
1. L'organisation de l'année universitaire	1. L'organisation de l'année universitaire
2. L'organisation des cours	2. L'organisation des cours
3. L'évaluation	3. L'évaluation

Текст № 2

Тема наступного тексту стосується переваг отримання вищої освіти у Франції. Запропонований матеріал є надзвичайно цікавим і корисним для майбутніх фахівців, адже отримана інформація може знадобитися у майбутньому, якщо студенти, наприклад, вирішать продовжити своє навчання закордоном. Уся надана інформація є актуальною і достовірною, взята із надійних франкомовних джерел. Перед безпосереднім самостійним

читанням студентам була запропонована рецептивно-продуктивна, умовно-комунікативна, зі спеціально-створеною опорою вправа з метою виявлення розуміння студентами основної інформації майбутнього тексту. Це завдання дотекстового етапу реалізувалося на практичному занятті. Студентам було запропоновано розглянути створену хмару слів і висунути свої здогадки з приводу головної ідеї і назви.

1. Regardez un nuage de mots. Essayez de deviner le contenu du texte suivant et trouver un titre pour lui.

Текстовий етап полягає у позааудиторному опрацюванні тексту.

2. Lisez le texte. Faites attention aux chiffres.

L'enseignement supérieur français est l'un des meilleurs au monde

L'excellence de l'enseignement supérieur français est largement reconnue à travers le monde. Que ce soit dans le classement de Shanghai, dans ceux du Financial Times, du Times Higher Education ou dans l'European Report on Science & Technologies de la Commission Européenne, des établissements français sont toujours au premier plan.

La France investit chaque année massivement dans l'enseignement et la recherche : l'éducation est le premier poste de dépenses du budget de l'Etat (plus de 20%).

Les succès industriels, technologiques et scientifiques français (espace, transport, médecine, mathématiques), le nombre de prix Nobel ou de médailles

Fields, démontrent que la France est un pôle d'innovation et de recherche parmi les plus dynamiques.

Les établissements français délivrent des diplômes conformes aux normes européennes, basés sur une architecture commune appelée "LMD" (pour Licence, Master, Doctorat). Ces diplômes sont largement reconnus de par le monde.

Des études peu chères pour les étudiants grâce à l'investissement de l'Etat

Dans le monde, l'enseignement supérieur français est l'un des plus accessibles financièrement, car c'est l'Etat français qui finance la plus grande partie des frais, pour les Français comme pour les étrangers.

Attention, dans les écoles privées, les frais d'inscriptions peuvent être plus élevés. En plus de cette prise en charge partielle des frais d'études, l'Etat français propose des aides sociales et des bourses, y compris pour les étudiants étrangers.

La France accueille près de 300 000 étudiants internationaux

Chaque année, près de 290 000 étudiants étrangers choisissent d'étudier en France, faisant du pays la première destination d'accueil non-anglophone des étudiants en mobilité. La France est le 4e pays d'accueil des étudiants en mobilité, le 1er pays non-anglophone d'accueil d'étudiants étrangers et Paris est la 2e ville étudiante préférée dans le monde. En dix ans, le nombre d'étudiants étrangers en France a augmenté de 75 % !

Etudier en France, c'est se former dans un système d'excellence qui s'appuie sur un réseau national de plus de 3500 établissements d'enseignement supérieur publics et privés et de centres de recherche de renommée internationale. Etudier en France, c'est également avoir accès à la richesse culturelle française et à son dynamisme économique.

Les étudiants étrangers bénéficient en France des mêmes droits que les étudiants français et sont admis en fonction de leur niveau, de leurs motivations et de leurs capacités.

Des études en français ou en anglais

La plupart des programmes d'études en France se font en français et sont destinés à des étudiants qui disposent déjà de connaissances dans cette langue.

Mais les universités françaises proposent de plus en plus de programmes en anglais, en particulier en Master et Doctorat. Pour intégrer ces programmes, les étudiants n'ont pas besoin de connaître le français. Ils l'apprendront une fois sur place, au contact avec les étudiants français.

Dans les deux cas, étudier en France, c'est l'occasion de rejoindre 250 millions de francophones. Le français, c'est aussi la deuxième langue de travail de l'Union européenne, et l'une des six langues officielles de l'ONU et de la plupart des organisations internationales.

Aides sociales

Trois aides de la CAF (Caisse des allocations familiales) peuvent réduire le montant de votre loyer : l'allocation de logement sociale (ALS), l'aide personnalisée au logement (APL) et l'allocation de logement familial (ALF). Pour savoir si vous êtes éligible à l'une de ces aides, faites une simulation sur le site de la CAF. Pour dialoguer directement avec des conseillers, rendez-vous sur la page Facebook de la CAF consacrée au logement étudiant.

Chaque université dispose d'un service de santé, le Service universitaire de médecine préventive et de promotion de la santé (SUMPPS). Tous les étudiants peuvent y consulter un médecin, faire un bilan de santé ou obtenir des conseils. Certaines consultations sont gratuites, notamment pour la contraception, les dépistages, la vaccination, la nutrition ou encore le suivi psychologique. Vous pouvez également obtenir des aides pour souscrire une mutuelle complémentaire et bénéficier d'un meilleur remboursement de vos frais de santé.

Режим доступу : <https://www.cambodge.campusfrance.org/fr/pourquoi-faire-ses-etudes-en-france>, <https://www.liban.campusfrance.org/en-france-les-etudiants-disposent-de-nombreux-avantages>

Після читання студентам необхідно було виконати тестове завдання перехресного вибору з метою коментування чисел з тексту. Вправа була розроблена за допомогою комп'ютерної програми Educaplay. Перевагами даного інтернет-ресурсу є можливість встановити обмеженість у часі, кількість дозволених спроб та збереження отриманих результатів у системі.

3. Commentez les chiffres. Reliez les colonnes.

<https://fr.educaplay.com/ressources-pedagogiques/10282547->

[l_enseignement_francais.html](#)

Наступна вправа – тестове завдання з вільно конструйованою очікуваною відповіддю, результати якого студенти отримали одразу після виконання.

4. Déchiffrez les abbreviations. <https://learningapps.org/view21226512>

Для контролю розуміння прочитаного студентам була запропонована рецептивно-продуктивна, умовно-комунікативна вправа, яка полягає у складанні порівняльної таблиці з перевагами та недоліками освіти у Франції. Майбутнім фахівцям була дана ситуація, у якій потрібно зробити вибір та аргументувати його. Перевірка виконання завдання реалізувалася під час практичного заняття.

5. Il y a une possibilité d'étudier en France, mais vous avez certains doutes. Sur la base du texte, faites un tableau de vos propres aspects positifs et négatifs des études en France, qui vous aidera à prendre une décision significative. Quelle décision prendriez-vous? Argumentez votre choix.

Les avantages	Les désavantages

Текст № 3

Тема третього тексту – «Запобіжні заходи проти нелегальної праці». Запропонований матеріал відрізняється інформаційною насиченістю та соціальним підтекстом. Перед студентами постає гостра й важлива проблема. Подібні тексти можуть допомогти майбутнім фахівцям подолати виникаючі труднощі у їхньому професійному житті. З метою підготовки студентів до читання тексту та ознайомлення з висвітленою у ньому проблемою їм була запропонована продуктивна, умовно-комунікативна вправа, яка полягала у наданні відповідей на питання. Це завдання дотекстового етапу реалізувалося на практичному занятті й спрямувало студентів на самостійне опрацювання тексту.

1. **Répondez: Consulter sur internet qu'est-ce que le travail illégal? Donnez une définition. Quelles sont les formes de travail illégal que vous connaissez? Quels sont les moyens d'action?**

2. **Lisez le texte. Relevez les mots et les expressions clés.**

Seize mesures pour combattre le travail illégal

Le gouvernement a présenté, lundi, un nouvel arsenal répressif qui renforce les pouvoirs des préfets alors que le travail détaché a très fortement progressé en 2017.

Le gouvernement s'apprête à durcir les textes qui répriment le travail illégal. Lundi 12 février, seize mesures allant dans ce sens devaient être dévoilées par Muriel Pénicaud, la ministre du travail, afin de combattre un fléau synonyme de violation des droits du salarié, de concurrence déloyale entre les entreprises et de pertes de recettes pour la Sécurité sociale. Plusieurs de ces annonces ciblent les fraudes commises dans le cadre du détachement, une procédure qui permet aux

employeurs établis dans un pays donné d'envoyer temporairement du personnel à l'étranger pour une prestation de services.

Le fait que cette orientation soit mise en avant n'est pas tout à fait le fruit du hasard. Le nombre de salariés détachés dans l'Hexagone n'a jamais été aussi élevé : un peu plus de 516 000 en 2017, soit une hausse de 46 % en un an. Cette progression impressionnante doit toutefois être interprétée avec prudence car elle s'est produite au moment où a été mise en place une nouvelle base de données, plus performante que la précédente, puisqu'elle enregistre davantage de déclarations de détachement.

Mais il reste que le phénomène atteint une ampleur significative et qu'il s'est souvent accompagné de multiples pratiques irrégulières – par exemple, les heures de travail non déclarées. D'où les controverses récurrentes autour de cette forme d'emploi, accusée de favoriser le dumping social.

Le plafond des amendes relevé

Pour résoudre le problème, la France agit, depuis plusieurs années, sur deux fronts. Au sein de l'Union européenne, tout d'abord, elle milite, avec d'autres Etats membres, pour une révision de la directive de 1996 relative au détachement. La réécriture de ce texte est engagée, grâce au compromis que les Vingt-Huit ont trouvé à l'automne 2017 : il prévoit – entre autres – de réduire la durée pendant laquelle un salarié est envoyé à l'étranger et d'instituer le principe « à travail égal, rémunération égale ».

En interne, ensuite, de nombreuses dispositions ont été prises durant le quinquennat de François Hollande, l'une des plus emblématiques consistant à instaurer une carte d'identité professionnelle dans le bâtiment pour faciliter les contrôles dans un secteur très touché par les fraudes au détachement. « Ces dispositifs apparaissent néanmoins de portée limitée », a jugé la Cour des comptes, dans son dernier rapport annuel remis le 7 février.

C'est dans ce contexte que l'exécutif entend durcir la législation, notamment en relevant de 2 000 à 3 000 euros le plafond des amendes administratives infligées

aux patrons lorsqu'ils se sont exonérés de certaines formalités (envoi d'une déclaration préalable de détachement, désignation d'un représentant en France...).

En outre, les services de l'Etat pourront désormais suspendre l'activité d'un prestataire étranger, qui s'était vu infliger des amendes qu'il n'a pas payées. Même chose dans l'hypothèse où l'entreprise s'est prévalu des règles de la directive européenne de 1996 alors qu'elle n'en avait pas droit – par exemple parce qu'elle emploie du personnel de façon continue et stable sur notre territoire.

Etendre les prérogatives du préfet

Les mesures présentées lundi cherchent à traiter plusieurs formes de travail illégal – la fraude au détachement n'en constituant qu'une parmi beaucoup d'autres, moins médiatisées. Ainsi, le gouvernement veut étendre les prérogatives du préfet. Ce dernier ne peut pas, à l'heure actuelle, fermer un établissement si l'infraction qui y a été commise est le fait d'un prestataire extérieur – par exemple une société d'intérim ou de gardiennage, coupable de divers manquements (absence de déclaration préalable à l'embauche, non-délivrance des bulletins de paye, dissimulation d'heures de travail pourtant effectuées...).

Il en va de même s'il s'agit d'une entreprise, présente dans des foires pour déployer une activité de commerce alimentaire.

« Le préfet est dépourvu de moyen d'action, il faut donc combler cette lacune », plaide-t-on au ministère du travail.

L'exécutif entend également manier l'arme du name and shame (« pointer du doigt et rendre honteux ») en rendant systématique la publication des condamnations pour travail illégal et fraude au détachement.

«Détection plus difficile»

Ce renforcement de l'arsenal législatif est annoncé alors même que les opérations de contrôle paraissent marquer le pas. En 2017, l'inspection du travail est intervenue 965 fois par mois en moyenne dans le cadre d'un plan de lutte contre la fraude au détachement, contre 1 330 en 2016, soit une baisse de 27 % – mais le nombre d'amendes administratives, lui, a plus que doublé.

Par ailleurs, près de 6 840 procès-verbaux pour travail illégal ont été dressés en 2016 par les services compétents (gendarmerie, Urssaf, police, douane, inspection du travail...). Un niveau nettement inférieur au point haut relevé en 2011 (9 564 PV enregistrés).

Plusieurs facteurs ont pesé. Le ministère du travail invoque, dans un rapport réalisé fin 2015, le caractère « de plus en plus complexe des affaires traitées qui rend leur détection plus difficile et leur instruction plus longue ». La question des moyens humains a sans doute joué un rôle, également : baisse des effectifs dans les services déconcentrés du ministère du travail, absence temporaire d'agents qui ont dû se former pour passer de la catégorie B à la catégorie A de la fonction publique...

Enfin, l'action contre les dérives liées au détachement était suivie au plus haut niveau de l'Etat à la fin du mandat de M. Hollande – la ministre du travail de l'époque, Myriam El Khomri, demandant des comptes très régulièrement aux préfets et à ses « troupes » sur le terrain. Une animation qui s'est un petit peu relâchée, depuis, Mme Pénicaud étant absorbée par l'élaboration de plusieurs réformes sociales. Mais la problématique continue d'être présentée comme prioritaire.

Режим доступу : https://www.lemonde.fr/politique/article/2018/02/12/seize-mesures-pour-combattre-le-travail-illegal_5255580_823448.html#m3lXOrFhPU3B8Ecs.99

Після ознайомлення з текстом студентам слід було виконати тестове завдання перехресного вибору з метою формування лексичних навичок читання. Вправа полягає у поєднанні синонімів. Результати студенти отримали одразу після виконання.

3. Associez chaque mot ou expression du texte à son synonyme.

<https://fr.educaplay.com/ressources-pedagogiques/10282680-le-travail-illegal.html>

Le travail illégal

0/2 NOMBRE ESSAIS

100 POINTS

00:04 TEMPS

Une infraction	S'apprêter à	Se prévaloir de	Une transgression, une violation, une désobéissance	Prescrire, ordonner, commander
Comblent une lacune	Une calamité, un malheur, une catastrophe, un désastre	Se préparer à	Cibler	Viser, mirer, pointer
Un fléau	Exempter, libérer, affranchir	Marquer le pas	Se flatter de, s'enorgueillir de	Rattraper

Наступна вправа є продуктивною, не комунікативною; сприяє активізації лексичних одиниць на рівні фрази. Перевірка відбувається на практичному занятті.

4. Faites des phrases pour utiliser les mots du texte.

1. Un arsenal

---

2. S'apprêter à

---

3. Réprimer

---

4. Un fléau

---

5. Cibler

---

6. Infliger

---

7. Exonérer

---

8. Se prévaloir de

---

9. Une infraction

---

10. Combler une lacune

---

11. Marquer le pas

Наступне завдання полягає у створенні хмари слів з ключовими словами та виразами, які виражають основну думку, за допомогою інтернет-ресурсів.

5. En utilisant le site <https://wordart.com/> ou toute autre ressource Internet composez un nuage des notions essentielles du texte.

З метою навчання смислової переробки інформації тексту студентам було запропоновано завдання на стисле відтворення основних ідей тексту та вираження своєї думки шляхом складання резюме статті з опорою на надані запитання. Результат виконання реалізовувався на практичному занятті.

6. Résumez cet article en 120 mots, révélant les questions suivantes. Donnez votre avis sur la lutte contre le travail illégal en Ukraine.

- Quelles sont les conséquences négatives du travail illégal?
- Qu'est-ce que «le détachement»? Pourquoi est-il si controversé?
- Quelles sont les actions de la France pour lutter contre le travail illégal?
- Quelles sont les raisons qui expliquent une détection plus difficile?

Висновки до розділу 2

Навчання професійно-орієнтованого франкомовного читання в контексті компетентнісного підходу передбачає оволодіння видами читання, що сприяє формуванню компонентів іншомовної професійно-комунікативної компетенції (лінгвістичний, соціолінгвістичний, стратегічний, предметний та інформаційний). Отримані вміння дозволяють майбутнім учителям набувати знань із різних джерел, оперувати мовним матеріалом; взаємодіяти з іншими студентами з метою обміну професійної інформації, правильно планувати свої дії, спрямовані на досягнення мети.

Вибір текстів з метою формування читацької компетентності майбутніх учителів у процесі самостійної роботи є важливою складовою організації самостійної поза аудиторної роботи і здійснюється викладачем на основі відповідних критеріїв. Важливо, щоб тексти були професійно-орієнтованими, адже вони надають достовірну сучасну інформацію, що відповідає інтересам навчання; служать основою для побудови власних монологічних висловлювань за темою, що вивчається; дають відомості для розширення уяви студентів про їхню майбутню професію; надають студентам можливість обговорювати проблемні питання в рамках певних комунікативних тем.

При відборі навчальних текстів необхідно спиратися на принципи мультимедійності, високого ступеня інформативності, професійної значущості й новизни, автентичності та термінологічної насиченості. Під інформативністю розуміємо не загальну інформаційну насиченість тексту, а його інформаційний потенціал для конкретних читачів, що визначається потребами студентів конкретного напрямку навчання, рівня, етапу підготовки. Тобто тексти мають бути цікаві з комунікативної і професійної точок зору. Такі вимоги обумовлюють постійний пошук і адаптацію навчальних матеріалів відповідно до потреб студентів. Запропоновані викладачем тексти для самостійного опрацювання обов'язково повинні відповідати критерію автентичності, який полягає у виборі текстів з оригінальних джерел, і критерію термінологічної насиченості, що передбачає вибір текстів із високим вмістом професійних термінів. Основна задача викладача полягає у тому, щоб відібраний текстовий матеріал та завдання до нього сприяли розвитку соціокультурних знань і професійних вмінь майбутніх фахівців.

Відповідно до етапів роботи з текстом студентам слід пропонувати завдання дотекстового етапу для мотивації діяльності читання і зняття труднощів; завдання текстового етапу для реалізації мовленнєвої діяльності читання; завдання післятекстового етапу для об'єктивної перевірки розуміння прочитаного.

РОЗДІЛ 3. ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФРАНКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ У САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ

3.1. Організація та проведення пробного навчання для формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі

Пробне навчання для формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі проводилося поетапно. З метою ознайомлення студентів із майбутнім текстом та зацікавленням у його змісті, під час практичних занять відбувалося обговорення запропонованих питань, порівняння із ситуацією у рідній країні; виконувалися вправи на прогнозування основної думки тексту; надавалися рекомендації. Читання й опрацювання тексту студентами, виконання електронних тестових завдань відбувалося самостійно у позааудиторний час. З метою перевірки розуміння прочитаного студентам надавалися письмові завдання, у яких вони повною мірою розкривали ключові поняття, проблематику тексту; висловлювали свою думку та аргументували її.

Оцінювання студентів відбувалося за наступними критеріями. Максимальний бал можна було отримати за умов детального розуміння запропонованого тексту; наявності розвинених умінь інтерпретації явної і прихованої інформації, відмінних умінь аналізувати, робити висновки, висловлюватися щодо змісту й основної ідеї тексту, умінь аргументовано пояснити свою точку зору; наявності обмеженої кількості граматичних, лексичних помилок. 4 бали можна отримати за умов повного розуміння тексту; адекватного реагування на питання до текстів; високого рівня розвинутих умінь вести бесіду за текстами для читання; наявності певної кількості помилок, що не порушують розуміння змісту мовлення. 3 бали отримують студенти, які у своїх висловлюваннях щодо змісту та головної думки тексту можуть допустити деякі порушення логіки викладу і

аргументації; розуміють основний зміст тексту; допускаються значної кількості помилок, що суттєво порушують розуміння змісту мовлення. Незадовільний бал можна отримати у разі розуміння окремих фраз у тексті; фактичної нездатності до самостійного опрацювання текстового матеріалу.

Згідно з критеріями оцінювання самостійної роботи над текстами, ми отримали досить високий результат (табл. 3.1):

Таблиця 3.1

Результати контролю сформованості читацької компетентності у процесі самостійної роботи з теми: «Вища освіта та робота у Франції»

№ з/п	Прізвище, ім'я студента	Отриманий бал
1	А. І.	5
2	А. А.	4
3	І. М.	5
4	К. К.	5
5	М. А.	4
6	П. Д.	3
7	С. А.	5
8	С. Є.	4
9	С. Д.	3
10	Я. Д.	4
11	Я. А.	3
	Загальний середній бал у групі	4

Загальний бал – 4, який свідчить про те, що студенти групи Соф02-18 успішно впоралися із завданнями до текстів з теми «Вища освіта і робота у Франції», розвинули свої читацькі вміння та вміння самостійної роботи.

3.2. Аналіз та інтерпретація результатів пробного навчання

Перед реалізацією пробного навчання ми провели опитування студентів (див. додаток А) з метою аналізу відповідності загальноприйнятим вимогам текстів для читання у процесі самостійної роботи. Студенти повинні були охарактеризувати запропонований викладачами текстовий матеріал, дати відповідь на питання «так» чи «ні» та за бажанням прокоментувати своє рішення. За результатами анкетування створено наступну діаграму (рис. 3.1)

Рис. 3.1 Результати опитування студентів до проведення пробного навчання

Спираючись на отримані результати, можна дійти висновку, що, на жаль, більшість запропонованих текстів є застарілими й не відповідають сучасним реаліям життя. Неактуальна інформація може спотворювати

уявлення майбутніх фахівців про певні висвітлені події чи проблеми. Проте, варто зазначити, що навчальний матеріал для позааудиторної діяльності характеризується своєю доступністю, інформаційною насиченістю і соціальною значущістю.

Щодо завдань дотекстового й післятекстового етапів, то вони відрізняються доцільністю, логічною послідовністю та чіткістю викладу. Втім, деякі студенти зауважили, що їм не вистачає різноманіття у завданнях. Крім того, майбутнім учителям бракує рекомендацій викладача щодо додаткових джерел інформації, які могли б глибше розкрити суть висвітленого питання або допомогти із вправами.

Нарешті, згідно з результатами анкетування, позааудиторна робота майже не містить творчої складової. Більшості студентів хотілося б виконувати завдання, у яких вони мають змогу проявити своє креативне мислення та навички самостійного пошуку. Це може бути створення групових або індивідуальних проєктів, презентацій.

Щодо безпосередньої реалізації пробного навчання, з метою формування читацької компетентності у процесі самостійної роботи зі студентами 4 курсу було опрацьовано три тексти. Аналізуючи результати виконаних завдань, можна дійти висновку, що загальний бал є задовільним. Незважаючи на те, що студенти успішно впоралися із запропонованим навчальним матеріалом, під час організації позааудиторної роботи та безпосередньої її реалізації виникали певні труднощі.

Для того, щоб проаналізувати доцільність відібраних нами текстів і створених до них завдань, у кінці педагогічної практики студентам було запропоновано пройти опитування (див. додаток Б). За отриманими результатами була складена діаграма, що допомагає висвітити основні проблеми, з якими зіштовхнулися майбутні фахівці (рис. 3.2).

Рис. 3.2 Результати опитування студентів після пробного навчання

Спираючись на отримані результати, можна зробити висновок, що запропонований текстовий матеріал був досить цікавим та пізнавальним для студентів та відповідав їхньому набутому життєвому досвіду. Проте, не всі студенти мали мотивацію до самостійного читання. Причиною цього являється брак часу для попереднього обговорення змісту й мети позааудиторної діяльності та недостатня кількість вправ дотекстового етапу.

Лише 27% від усіх студентів зіштовхнулися з мовними труднощами під час опрацювання тексту. Це свідчить про те, що підібраний навчальний матеріал є доступним для розуміння та відповідає рівню набутих знань і сформованих умінь іншомовного читання більшості майбутніх учителів.

Щодо інструкцій викладача до завдань, то вони були логічно й чітко побудовані. Загалом студенти розуміли, що від них вимагається та очікується. Зовсім невелика кількість студентів зіштовхнулася з технічними проблемами при виконанні вправ за допомогою інтернет-ресурсів. Можливо, це пов'язано з недостатньою проінформованістю щодо роботи з даними комп'ютерними програмами.

Важливою проблемою виявився процес організації позааудиторної діяльності майбутніх фахівців, адже деяким студентам забракло вмінь читати й опрацьовувати такі досить об'ємні та певною мірою складні тексти самостійно, без допомоги та участі викладача. Більшості студентів не вистачило навичок самоорганізації та самоконтролю.

Отримані результати пробного навчання наштовхують на роздуми про те, що слід приділяти більше уваги й часу позааудиторній діяльності майбутніх фахівців. Перш ніж висувати вимоги до якості самостійної роботи студентів, їх потрібно навчити прийомам проведення такої роботи, забезпечити мотиваційний фактор, індивідуалізацію запропонованих завдань. Викладач повинен слугувати прикладом для студента як професіонал, так і творча особистість; бути наставником; вміло й ефективно організовувати такий вид діяльності; створювати прозорі й чіткі критерії оцінювання. Важливо дотримуватися балансу між аудиторними та позааудиторними видами діяльності.

3.3. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу для формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів 4 курсу

Позааудиторна самостійна робота – це навчально-пізнавальна діяльність, що являється невід’ємною частиною освітнього процесу й сприяє розширенню знань, формуванню навичок самоосвіти, розвитку вмінь самоорганізації та творчих здібностей.

Успішність організації самостійного читання залежить від низки умов, основними з яких є: цілеспрямоване планування та раціональна організація позааудиторної діяльності майбутніх фахівців; вмотивованість студентів; ефективна консультаційна допомога викладача; різноманітність видів та форм завдань винесених на самостійне опрацювання; забезпечення необхідними методичними й інформаційними ресурсами з метою перетворення самостійної роботи на творчий процес.

Проаналізувавши результати пробного навчання, сформулюємо методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу для формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів 4 курсу.

1. Формування логічно-послідовної, зрозумілої, доступної і ефективної системи організації самостійної роботи і її оцінювання. Викладачу слід визначити мету та продумати план позааудиторної діяльності, що охоплює тематику текстового матеріалу, його об’єм, термін виконання завдань та чіткі критерії оцінювання.

2. Ретельна підготовка навчального матеріалу для самостійного опрацювання студентами. Перш за все варто пам’ятати, що обсяг і рівень складності відібраних текстів і завдань до них мають відповідати реальним можливостям та індивідуальним особливостям майбутніх фахівців. Задача викладача – мінімізувати будь-які труднощі. Крім того, повинна існувати узгодженість змісту матеріалів для самостійної роботи з раніше поданою інформацією на практичних заняттях. Вагомим фактором є активне

використання інформаційно-комунікативних технологій, що забезпечує доступність навчання, системність і структурно-функціональну зв'язність навчального матеріалу. Застосування комп'ютерних навчальних програм, систем тестування дозволяє істотно розширити творчий потенціал майбутніх учителів та розвинути вміння самоорганізації і саморефлексії. До того ж, надання студентам достатньої кількості додаткових методичних джерел сприяє розвитку навичок самостійного пошуку, аналізу, синтезу й узагальнення інформації.

3. Проведення консультацій, інструктажу щодо виконання завдань та здійснення поточного контролю. Викладачу необхідно запланувати практичне заняття таким чином, щоб була достатня кількість часу для пояснення особливостей навчального матеріалу позааудиторної роботи. Важливо, щоб відчувалася взаємодія, спрямована на надання допомоги у вирішенні проблемних ситуацій у процесі планування та реалізації індивідуального освітнього процесу. Перед самостійним опрацюванням текстів студенти повинні знати тему й мету їхньої діяльності, розуміти, що від них вимагається, отримати чіткі інструкції і критерії оцінювання щодо виконання запропонованих завдань. Під час реалізації позааудиторної діяльності викладач повинен здійснювати індивідуальну педагогічну підтримку.

4. Забезпечення мотивації майбутніх фахівців. Активна та продуктивна самостійна робота у читанні можлива лише при наявності стійкої мотивації. Мотиваційними факторами виступають: корисність і інформаційна значущість навчальних матеріалів, професійна спрямованість текстів, використання інформаційно-комунікаційних технологій, наявність творчого компоненту у завданнях тощо.

5. Останнім етапом організації навчального процесу з метою формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі є оцінювання та аналіз результатів виконання завдань, а також оцінка ефективності методичних прийомів. Доцільним буде використовувати електронний контроль за допомогою комп'ютерних програм. Це зможе

забезпечити об'єктивність і адекватність оцінювання. Крім того, застосування подібних форм контролю спонукає студентів до самоаналізу та саморефлексії. Також важливо робити висновки щодо ефективності методичних прийомів.

Висновки до розділу 3

З метою ефективної організації самостійної роботи у читанні викладач має виконати певні завдання: ретельно спланувати та організувати позааудиторну діяльність майбутніх фахівців; налагодити взаємодію зі студентами, вмотивувати їх; продумати завдання дотекстового, текстового й післятекстового етапів відповідно до прийнятих вимог; забезпечити необхідними джерелами. Оскільки результативність роботи над завданнями з позааудиторного читання залежить від прагматичної вмотивованості студентів, то одна з першочергових задач викладача – якомога більше сприяти розумінню майбутніми учителями того, де можуть бути використані здобуті знання, як вони допоможуть їм бути успішними у подальшій професійній діяльності.

Методично організована самостійна робота у читанні може допомогти студентам розширити світогляд та вдосконалити світосприйняття; розвивати активність, самостійність, відповідальність, ініціативність як особистісні риси; набути навички самостійного планування та організації своєї навчальної діяльності; поглибити й розширити знання з різних дисциплін, що сприятиме поліпшенню розумового потенціалу; формувати здібності до саморозвитку, самовдосконалення, самореалізації; розвивати уміння творчої пошукової діяльності.

Однак, можна зіштовхнутися з певними труднощами: недостатній рівень сформованості знань, вмінь та навичок самостійної роботи у студентів; відсутність мотивації самостійного опрацювання тексту; недостатня підготовка викладача до організації самостійної роботи; певна відсутність зв'язку між аудиторною і позааудиторною діяльністю.

ВИСНОВКИ

Одним із найважливіших видів навчальної діяльності під час вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти є читання, не лише як вид тренування мовленнєвої навички, але й як спосіб сприйняття інформації про країну, мова якої вивчається, як засіб формування соціокультурної компетентності. Позааудиторне читання передбачає додаткове читання студентами автентичних матеріалів, статей за професійною тематикою тощо. Робота з іношомовним текстом розширює світогляд студентів, розвиває логіку, інтелект, пізнавальні інтереси.

Ефективність формування читацької компетентності в самостійному читанні залежить від умов сприйняття писемних текстів; індивідуально-психологічних особливостей майбутнього вчителя; мовних характеристик тексту. Відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти у студента на 4 курсі мають бути сформовані основні інтелектуальні вміння ймовірного прогнозування, критичного осмислення прочитаного, вилучення необхідної інформації та її систематизації.

Під час самостійного опрацювання навчального тексту можуть виникати труднощі із розумінням змісту та головної ідеї. Це залежить як і від характеристик тексту, так і від особистого досвіду студентів. Щоб досягнути розуміння прочитаного на рівні смислу необхідно сформувати у майбутніх фахівців вміння робити висновки на основі вилученої інформації, оцінювати факти, співвідносячи їх зі своїм досвідом, інтерпретувати прочитане.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у позааудиторну діяльність студентів стимулює їхній інтерес, сприяє формуванню логічного та творчого мислення, інформаційної культури. Використання комп'ютерних програм забезпечує можливість самостійної організації роботи, самоконтролю шляхом миттєвого зворотного зв'язку; різноманітність умов тренування, варіативність обсягу, порядку та умов пред'явлення навчального матеріалу; можливість багаторазового виконання завдань; сприятливі умови

для запам'ятовування лексики, термінології та граматики завдяки використанню наочності.

Продуктивність самостійної роботи в читанні можлива лише за умов ретельної підготовки викладачем навчальних матеріалів відповідно до ustalених критеріїв відбору; оптимальної організації процесу; забезпечення достатньої мотивації; надання ефективної консультаційної допомоги; адекватне оцінювання та корекція результатів.

Запропонований текстовий матеріал повинен відповідати принципам професійно-інформативної значущості та новизни; соціокультурної цінності; предметної зв'язності текстів; автентичності; жанрової достатності; фахової спрямованості. Реалізація навчального процесу з навчання професійно-орієнтованого іншомовного читання передбачає створення певних педагогічних умов, що оптимізують розвиток необхідних умінь. Так, навчання когнітивним стратегіям під час читання професійної літератури дозволяє отримувати, засвоювати, зберігати та відтворювати інформацію; побудова змісту навчання з урахуванням наряду підготовки випускника забезпечує міжпредметні зв'язки; створення ефективного освітнього середовища дозволяє зробити процес навчання змістовним, мотивуючим та інтерактивним.

Робота над текстом охоплює три етапи: дотекстовий, текстовий та післятекстовий. Відповідно, під час реалізації пробного навчання студентам 4 курсу групи Сов02-18 були запропоновані три тексти з завданнями до кожного з етапів з метою вчити майбутніх фахівців виокремлювати з мовленнєвого потоку необхідну інформацію та читати з метою досягнення максимально повного й точного розуміння інформації тексту і критичного осмислення цієї інформації. Текстовий матеріал відповідав поточній темі аудиторної діяльності – «L'enseignement supérieur et l'emploi». Загальний результат групи за самостійне опрацювання текстів і виконання завдань до них – 4 бали.

Перед проведенням пробного навчання студентам було запропоновано пройти опитування з метою аналізу відповідності загальноприйнятим вимогам текстів для читання у процесі самостійної роботи. Після виконання студентами завдань було проведено ще одне анкетування для того, щоб проаналізувати доцільність відібраних нами текстів і створених до них вправ. Проаналізовані результати оформлено в діаграми. За результатами пробного навчання укладено методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу для формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів 4 курсу.

РЕЗЮМЕ

Пилипишина Маргарита Віталіївна. Методика формування у майбутніх учителів франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі. [Рукопис]. КИЇВ: Київський національний лінгвістичний університет, 2021. 83 с.

Кваліфікаційна магістерська робота присвячена теоретично обґрунтувати, практично розробити та експериментально перевірити ефективність запропонованої в дослідженні методики формування у майбутніх учителів франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, таблиці, двох діаграм, списку використаних джерел з 60 найменувань.

У першому розділі цієї роботи зазначені засоби формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів; досліджено методику формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів; обґрунтовано ефективність використання комп'ютерних технологій для формування у студентів франкомовної компетентності в читанні в процесі самостійної роботи та описані етапи організації самостійної роботи студентів у читанні.

У другому розділі були описані особливості професійно-орієнтованих текстів та критерії відбору текстів.

У третьому розділі була перевірена ефективність методики формування у майбутніх учителів франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі в ході пробного навчання. Сформульовано методичні рекомендації щодо організації навчального процесу для формування франкомовної компетентності в читанні у самостійній роботі студентів 4 курсу.

Ключові слова: компетентність у читанні, самостійна робота студентів, інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій, комп'ютерне тестування, професійно-орієнтований текст, автентичність.

SUMMARY

Pylypyshyna Margarita Vitaliyivna. Methods of formation of future French-speaking teachers' competence in reading in independent work.[Manuscript]. KYIV: Kyiv National Linguistic University, 2021.83p.

The qualifying master's thesis is devoted to theoretically substantiate, practically develop and experimentally test the effectiveness of the proposed in the research method of formation of future teachers of French-language competence in reading in independent work. The work consists of an introduction, three sections, conclusions, 1 table, 2 diagrams, a list of sources used with 60 items.

In the first section of this work the means of formation of French-speaking competence in reading in independent work of students are specified; the method of formation of French-language competence in reading in independent work of students is investigated; the efficiency of the use of computer technologies for the formation of students' French language competence in reading in the process of independent work is substantiated and the stages of organization of independent work of students in reading are described.

The second section describes the features of professionally-oriented texts and selection criteria.

In the third section, the effectiveness of the method of formation of future teachers of French-language competence in reading in independent work during the trial course was tested. Methodical recommendations on the organization of the educational process for the formation of French-language competence in reading in the independent work of 4th year students are formulated.

Key words: reading competence, independent work of students, integration of information and communication technologies, computer testing, professionally-oriented text, authenticity.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багаева С. Н. Организация мониторинга качества знаний старшеклассников в процессе использования инфокоммуникационных технологий в общеобразовательной школе: дис. канд. пед. наук: 13.00.01 / Карачаевск, 2006. 186 с.
2. Барабанова Г. В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ. Київ, 2005. 315 с.
3. Бичкова Н. А. Навчання читання автентичних текстів лінгвокраєзнавчого змісту. 1999. №1. С. 18–24.
4. Богоудинова Р. З., Гейхман Л. К., Ставцева И.В. Читательская компетентность студента как цифрового пользователя: проблемы формирования. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/chitatelskaya-kompetentnost-studenta-kak-tsifrovogo-polzovatelya-problemy-formirovaniya.pdf>
5. Борецька Г. Є. Методика формування іншомовної компетентності у читанні. *Іноземні мови*. 2012. № 3. С. 18 – 27.
6. Борзова Е.В. Урок иностранного языка в старших классах средней школы: учебное пособие / Е.В. Борзова. 2-е изд., пререаб. и доп. Петрозаводск: КГПУ, 2004. 188с.
7. Британ Ю. В. Підсистема вправ для формування у майбутніх викладачів англomовної професійно-орієнтованої читацької компетенції засобами Інтернет-ресурсів. *Іноземні мови*. 2013. № 1 (73). С. 34 – 42.
8. Буданова І. О. Самостійна робота під час навчання студентів читання і мовлення іноземною мовою. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2017. № 1 (25). С.313-327.
9. Волік В. В. Методика навчання студентів факультетів міжнародних відносин читання англomовних публіцистичних статей економічної тематики : дис. на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13.00.02 / Київ. Інститут педагогіки НАПН України, 2012. 337 с.

10. Ворона Т. О. Домашнє читання як спосіб розвитку мовленнєвої компетенції студента-перекладача. *Молодий вчений*. 2018. №4 С. 561-563.
11. Гоцинець І. Комп'ютерні технології як засіб формування автономії студента – філолога у процесі оволодіння німецькомовною комунікативною компетенцією у читанні. *Молодь і ринок*. 2013. № 3 (98). С. 113 -116.
12. Гринюк Г. А., Семенчук Ю. О. Відбір навчального матеріалу для формування англомовної лексичної компетенції у студентів-економістів. *Іноземні мови*. 2007. № 2. С. 30-34.
13. Драч А. С. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для навчання читання майбутніх учителів англійської мови. *Іноземні мови*. 2015. № 3. С. 37 -44.
14. Драч А. С. Модель формування читацької компетентності майбутніх учителів іноземних мов засобами навчання комп'ютерних програм. *Young Scientist*. 2018. № 7 (59). С. 70-74.
15. Дувалина О. Н., Дмитриева Ю. С. Психологические особенности обучения чтению на иностранном языке. *Colloquium journal*. 2019. № 10 (34). С. 98 -100.
16. Євченко В. В. Використання домашнього читання як засобу формування комунікативної компетенції студентів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2004. № 19. С. 108–112.
17. З ю б а н о в В. Ю. А к т и в и з а ц и я с а м о с т о я т е л ь н о й п о з н а в а т е л ь н о й д е я т е л ь н о с т и с т у д е н т о в в п р о ц е с с е и н о я з ы ч н о й п о д г о т о в к и с и с п о л ь з о в а н и е м к о м п ь ю т е р н о г о к о м п л е к с а : а в т о р е ф . д и с с . н а с о и с к а н и е у ч е н о й с т е п е н и к а н д и д а т а п е д а г о г и ч е с к и х н а у к : 13.00.08 / Т о м с к , 2007. 22 с.

18. Колобкова А. А. Обучение письменному реферативному изложению информации в процессе профессионально-ориентированного иноязычного чтения : а втореф. дисс. на соискание ученой степени кандидата педагогических наук: 13.00.08 / Екатеринбург, 2006. 25 с.
19. Коломієць А. А. Критерії відбору текстів для навчання ознайомлювального читання студентів немовних вузів технологічних спеціальностей.
URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/19806/1/45.pdf>
20. Корейба І. В. Методика навчання професійного читання майбутніх учителів німецької мови з використанням Інтернет-ресурсів : дис. кандидата пед. наук : 13.00.02 / К., 2011. 286 с.
21. Критерії відбору текстового матеріалу.
URL: https://stud.com.ua/167157/pedagogika/kriteriyi_vidboru_tekstovogo_materialu
22. Лотман Ю.А. Структура художественного текста. Москва, 2010. 220 с.
23. Майєр Н. В. Особливості формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови у процесі самостійної роботи. *Іноземні мови*. 2015. № 3 (83). С. 25 -29.
24. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
25. Мунтян С. Г. Організація позааудиторної самостійної роботи студентів при навчанні їх іноземної мови професійного спрямування. Збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2010. С. 202-205.
26. Навчання читанню іноземною мовою URL: https://vuzlit.ru/735246/navchannya_chitannya_inozemnoyu_movoyu
27. Навчання читання англійською мовою студентів мовних факультетів. Навчальний посібник з курсу методики викладання іноземних мов у

- зкладах вищої освіти / Т. Є. Єременко, О. М. Трубіцина, І. О. Лук'янченко, А. А. Юмрукуз. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2018. 201 с.
28. Носонович Е. В. Критерии содержательной аутентичности ученого текста. *Иностранные языки в школе*. 1999. №2. С. 6–12.
29. Онуфрієва І. Л., Онуфрієва Л. А. Проблеми самостійної роботи студентів у процесі оволодіння іноземною мовою. *Проблеми сучасної психології*. 2010. № 10. С. 524 – 534.
30. Онуфрієва Л. А., Онуфрієва І. Л. Психологічні аспекти навчання лексиці і читанню іноземною мовою. *Проблеми сучасної психології*. 2010. № 9 С. 193-202.
31. Организация самостоятельной работы студентов: Материалы докладов II Всероссийской научно-практической интернет-конференции «Организация самостоятельной работы студентов». Саратов, 2017. 420 с.
32. Осадча О. В. Психологічні особливості навчання читання іноземною мовою. URL: http://www.rusnauka.com/13_NPT_2008/Philologia/31601.doc.htm
33. Особливості формування іншомовної компетентності у читанні як одного з методів самостійної роботи студентів. *Педагогічний дискурс*. 2013. № 14. С. 457 – 460.
34. Пахомова Т. О. Читання художньої літератури в контексті формування іншомовної компетенції. *Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання*. 2004. № 1. С. 118-126.
35. Петрицин І., Петрицин О. Комп'ютерне тестування – одна з форм діагностики та перевірки успішності навчання. *Молодь і ринок*. 2011. № 11 (82). С. 107 -112.
36. Петрушова Н. В., Люлька В. М. Принципи організації домашнього читання іноземною мовою студентам непрофільних спеціальностей. *Калейдоскоп мов*. 2018. № 2 (179). С. 46-48.

- 37.Полонська Т. К. Автентичний текст як основний структурний компонент навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів профільної школи.
URL:<http://ipvid.org.ua/upload/iblock/8e9/8e9d6e9cb2837ff018005a5f2161ce32.pdf>
- 38.Рощупкина О. А. Професійно орієнтований текст як засіб навчання читання іноземних студентів. *Викладання мов у вищих навчальних закладах*. 2014. № 24. С. 70-78.
- 39.Сапун Т.В., Скворцова М.В. Процесс формирования читательской компетенции студентов университет. *Вестник Оренбургского государственного университета*. 2015. №2 (177). С. 140 - 144.
- 40.Серова Т.С. Обучение гибкому иноязычному профессионально ориентированному чтению в условиях деловой межкультурной коммуникации. Пермь : Изд-во Пермского гос. техн. ун-та, 2009. 242 с.
- 41.Серова Т.С. Психологические и лингводидактические аспекты обучения профессионально ориентированному иноязычному чтению в вузе. Свердловск,1988. 232 с.
- 42.Серова Т.С. Теоретические основы обучения профессионально ориентированному чтению на иностранном языке в неязыковом вузе: автореф. дисс.докт. пед. наук. Л.: ЛГПИ им. А.И. Герцена, 1989. 56 с.
- 43.Сидорова Л. В. Личностно-ориентированная организация самостоятельной работы студентов неязыкового вуза в процессе изучения иностранного языка : дисс. на соискание ученой степени кандидата педагогических наук: 13.00.02 / Санкт-Петербург, 2016. 216 с.
- 44.Симонян К. В. Методика использования компьютерных технологий при организации самостоятельной работы студентов : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. пед. наук: 13.00.02. / Москва, МГЛУ, 2008. 16 с.
- 45.Собинова Л. А. Обучение профессионально-ориентированному иноязычному чтению студентов вуза с использованием электронного

- ученого пособия :автореф. дисс. на соискание ученой степени кандидата педагогических наук: 13.00.02 / Нижний Новгород, 2016. 24 с.
46. Стеценко Н. М. Формування читацької компетентності студентів технічних вишів у процесі навчання іноземної мови. *Педагогічні науки*. 2018. № 81. С. 84-88.
47. *Типи занять з іноземної мови у мовних ЗВО*. URL: <https://inlnk.ru/G6Jj4>
48. Цебрук І.Ф., Косило Н.В., Семотюк О.В. Специфіка підбору професійно-орієнтованого тексту та створення комплексу лексико-граматичних вправ при навчанні іноземної мови студентів медичних ВНЗ. URL: http://confcontact.com/2012edu/tom2/31_Tsebruk.htm
49. Черненко В. О. Формування іншомовної комунікативної компетентності у читанні студентів вищих навчальних закладів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Філологія»*. 2019. № 7 (75). С. 171 -173.
50. Шевченко С. І. Формування комунікативної компетенції в читанні англійською мовою із застосуванням комп'ютерних технологій у ВНЗ : дис. кандидата пед. наук : 13.00.02 / К., 2003. 343 с.
51. Щеголева О. Н. Типология заданий для самостоятельной контролируемой работы в свете компетентностного подхода к обучению иностранному языку как специальности : автореф. дисс. на соискание ученой степени кандидата педагогических наук: 13.00.02 / Ставрополь, 2006. 24 с.
52. Dubé, F., Ouellet, C. et Dufour, F. (2018). Pratiques d'enseignement favorisant le développement de la compétence à lire et à écrire au secondaire en contexte d'inclusion scolaire.
53. Érick Falardeau, Marion Sauvaire. Les composantes de la compétence en lecture littéraire. *Le français aujourd'hui*. 2015. 4 (N° 191). P. 71-84.
54. Granger, N. et Dubé, F. L'organisateur graphique comme outil pour accompagner les enseignants-ressources au secondaire : analyse des

- perceptions des enseignants (sur la compréhension de textes disciplinaires). *Education, Sciences & Society*. 2017. № 2. P. 88 -108.
55. Formes organisationnelles du travail indépendant des étudiants. URL: <https://elensanti.ru/fr/planning/organizacionnye-formy-samostoyatelnoi-raboty-studentov/>
56. La préparation à la lecture pour améliorer les compétences des élèves en littérature. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/52977917.pdf>
57. Maiier N. Distance learning technologies in organizing self-study work of students majoring in philology. *Information Technologies and Learning Tools*. 2017. Vol. 59. № 3. P. 96-102. [Электронный ресурс]: <https://www.journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1651/1194>
58. Mark Grabe, Walt Prentice. The impact of reading competence on the ability to take a perspective. *Journal of Reading Behavior*. 1979. Vol. XI. №1
59. Ouellet, C., Croisetière, C. et Boultif, A. Lire et mieux comprendre au secondaire : bilan et perspectives d'un projet de recherche collaborative. *Québec français*. 2015. (174). P. 86-87.
60. Wang, J. & Guthrie, J.T. Modeling the effects of intrinsic motivation, extrinsic motivation, amount of reading, and past reading achievement on text comprehension between US and Chinese students. *Reading Research Quarterly*. 2004. № 39. P. 162–186.

ДОДАТКИ

Додаток А

Оцініть відповідність загальноприйнятим вимогам запропонованих текстів для читання у процесі самостійної роботи. Дайте відповідь «так» чи «ні». За бажанням поясніть свій вибір.

1. Чи відповідають сучасним реаліям життя більшість запропонованих Вам текстів?
2. Чи характеризуються тексти своєю доступністю?
3. Чи є тексти інформаційно-насиченими та мають соціальну значущість?
4. Чи є запропоновані Вам завдання для перевірки розуміння прочитаного різноманітними й доцільними?
5. Чи забезпечує Вас викладач додатковими джерелами?
6. Чи пропонуються Вам творчі завдання для інтерпретації отриманої інформації?

Додаток Б

Оцініть доцільність запропонованих текстових матеріалів для позааудиторного читання під час педагогічної практики. Дайте відповідь «так» чи «ні». За бажанням поясніть свій вибір.

1. Чи відповідають запропоновані тексти вашим інтересам та вашому життєвому досвіду?
2. Чи забезпечує викладач достатню мотивацію до самостійного читання і опрацювання текстового матеріалу?
3. Чи є запропоновані тексти доступними для розуміння? Чи доводиться вам зіштовхуватися з мовними труднощами під час читання?
4. Чи зрозумілими, чіткими й логічними є інструкції викладача до запропонованих завдань?
5. Чи довелося вам зіштовхнутися з певними технічними труднощами при виконанні завдань за допомогою інтернет-ресурсів?
6. Чи можете ви сказати, що володієте достатньо розвиненими навичками самоорганізації і самостійної діяльності?